

**T.C
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KUZEY KIBRIS'TA 1970-2015 YILLARI ARASINDA POPÜLER
MÜZİK AKIMLARININ TÜKETİM YÖNÜNDEN DEĞİŞİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

RAMADAN BİRER

TEZ DANIŞMANI

Dr. İsmail Lütfü EROL

ANKARA - 2018

**T.C
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KUZEY KIBRIS'TA 1970-2015 YILLARI ARASINDA POPÜLER
MÜZİK AKIMLARININ TÜKETİM YÖNÜNDEN DEĞİŞİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

RAMADAN BİRER

TEZ DANIŞMANI

Dr. İsmail Lütfü EROL

ANKARA - 2018

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: ... / ... / 20...

Öğrencinin Adı, Soyadı : Ramadan Birer

Öğrencinin Numarası : 21910319

Anabilim Dalı : Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı

Programı : Müzik Bilimi Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı : Dr. İsmail Lütfi EROL

Tez Başlığı : Kıbrıs'ta 1970-2015 Yılları Arasında Popüler Müzik Akımlarının Tüketim Açısından Değişimi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 68 sayfalık kısmına ilişkin, 20 / 06 / 2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 5'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:.....

Onay

16 / 7 / 2018

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad,

Dr. İsmail Lütfi Erol

[Signature]

EK-3:KABUL VE ONAY SAYFASI ÖRNEĞİ

Romadan Birer tarafından hazırlanan
Kuzey Kıbrıs'ta 1970-2015 Yılları Arasında Popüler
Müzik Akımlarının Tüketim Yönünden Değişim:
.....adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi: 05 / 07 / 2018

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası Jüri Üyesi Prof. M. Emine Başgözüoğlu

Jüri Üyesi: Dr. İzzet Eroglu - Baskent Üniv. Uzman

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Cenk GÜRAY Hacettepe Ü. ADK C. 8

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../...../20....

Prof. Dr. İpek KALEMCI TÜZÜN

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
SUMMARY	vii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I. PROBLEM DURUMU	3
1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırma Evreni.....	6
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM II. POPÜLER MÜZİK OLGUSU	8
2.1. Popüler Kavramı ve Bu Kültüre Dönük Kuramsal Yaklaşımlar	8
2.2. Popüler Kültür İçinde Müzik.....	10
2.3. Popüler Müzikte “Tüketim” Olgusu.....	12
2.3.1. Popüler Müzikteki Ortak Yanlar	13
2.4. Müzik Endüstrisi ve Kitle İletişim Araçlarının Popüler Müziğin Yayılımına Katkısı	14
BÖLÜM III. POPÜLER MÜZİĞİN GÖRÜNÜMÜ	17
3.1. Popüler Müzik Örnekleri.....	20
3.1.1. Rock Müzik	20
3.1.2. Caz Müzik	22
3.1.3. Pop Müzik.....	23
3.2. Geçmişten Bugüne Popüler Müzik İkonları	25
BÖLÜM IV. YÖNTEM	29
4.1. Araştırma Modeli.....	29

4.2. Çalışma Grubu.....	29
4.3. Veri Toplama Araçları.....	30
4.4. Görüşme Soruları.....	30
4.5. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	30
V. BÖLÜM GÖRÜŞMELER.....	32
5.1. Suzz Vcd-Dvd Center	32
5.2. Eser Kasetçilik.....	34
5.3. Mahir Kasetçilik	37
5.4. Space Müzik Store.....	40
5.5. Flash Kasetçilik	42
5.6. Çınar Medya Cafe.....	44
5.7. 2001 Müzik Market	46
5.8. Atınç Müzik Market	48
5.9. Paşa Tur- Mağusa	51
5.10. Melodi Müzik Center	53
5.11. Nil Müzik Market	55
5.12. Bulguların Yorumlanması	57
VI. SONUÇ	59
VII. KAYNAKÇA.....	64
EKLER	68
EK - 1. Kaynak Kişi Dizini	69
EK - 2. Görüşme Soruları.....	70

TEŐEKKÜR

Yüksek Lisans eğitim sürecimde yardımını ve desteğini esirgemeyen danışmanım ve hocam Sayın Dr. İsmail Lütfü EROL'a, tezin araştırma sorularını ve yöntemini hazırlamamda yardımcı olan Sayın Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN'a, sabırla bana destek olan değerli aileme ve değerli arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Popüler kültür olgusuyla birlikte müzik endüstrisinin bir parçası olan popüler müzik, kültürel olgularla bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu araştırma Kuzey Kıbrıs sınırları içerisinde, popüler müzik tüketiminin 1970-2015 yılları arasındaki görüntüsünü ortaya çıkarmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan müzik marketler ile “Görüşme Yöntemi” uygulanarak, bulgular ortaya çıkartılmış ve elde edilen bulgular ışığında durum analizi yapılmıştır. Popüler müzik olgusu çeşitli yıllara ve toplumsal olaylara göre değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenliğin sebepleri ve sonuçları Kuzey Kıbrıs evreni ile sınırlı olarak açıklanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Popüler Kültür, Popüler Müzik, Müzik Endüstrisi, Kuzey Kıbrıs

SUMMARY

Popular music, which is part of the music industry together with the popular culture, emerges in connection with popular cultural phenomena. This study analyses the image of popular music consumption between the years 1970-2015 within the borders of Northern Cyprus. By applying the “Interview Method” with the music markets that constitute the population of the study, the findings were revealed and the situation analysis was made on the obtained findings. The concept of popular music varies according to age and social events. The reasons and consequences of this variability constitutes the limitations of this study and the Northern Cyprus population which is the target population of this study.

KEY WORDS: Popular Culture, Popular Music, Music Industry, North Cyprus

GİRİŞ

Müzik, insanlık için kültürel olgular bütünüdür. Müzik olgusunun kapsamında ve uzantısında popüler müzik olgusu ortaya çıkmaktadır. Popüler müziği var eden kültür öğelerinin yeniden üretimi sağlanabilmesi açısından müzik endüstrisine ihtiyaç duyulmaktadır. Popüler müziğin tüketimi, yıllar boyu değişkenlik gösterebilen güncel yaşantıdan, kültürel öğelerden ve sosyoloji kapsamlı olaylar bütününden bağımsız incelenemez. Kuzey Kıbrıs'ta yapılmış olan bu araştırmada, popüler müziğin 1970 ile 2015 yılları arasında tüketim desteği sağlayabilecek kültürel olgular ile birlikte, popüler müzik analizi yapılmıştır. Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs'taki bütün müzik marketleri kullanılmıştır. Çünkü araştırmanın temelinde popüler müziğin belirtilen yıllarda tüketim boyutunu birinci gözden tespit edilebilmek için müzik marketleri büyük önem teşkil etmektedir.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde, iletişim çalışmalarının temelini oluşturan Kültür olgusu ele alınmıştır. Popüler kültür temasının bir uzantısı olarak popüler müziğin oluşum evreleri tarif edilmiştir. Müzik endüstrisinin oluşum ve yeniden üretim evrelerinde ortaya çıkan ürünlerin gündelik yaşam pratikleri doğrultusunda nasıl şekillendiği aktarılmıştır. Kuramsal çerçeveyi yansıtırken popüler müziğin endüstriyel anlamda şekillenmesi konusunda Ayhan EROL'un *Popüler Müziği Anlamak* adlı kitabından faydalanılmıştır. Popüler kültür temasının yansıtılabilmesi için Jhon STOREY'in *Popüler Kültür Çalışmaları* ve Jhon FİSKE'nin *Popüler Kültürü Anlamak* adlı kitaplarından yararlanılmıştır. Endüstriyel bağlamda tüketim perspektifini doğru açıları ile yansıtılabilmek için Robert BOCOCK'un *Tüketim* kitabından ağırlıklı biçimde yararlanılmıştır. Ayrıca İsmail Lütfü EROL'un *Türkiye'de Popüler Sanat ve Kitsch* adlı doktora tezinden yararlanılmıştır.

Araştırma evrenini oluşturan müzik marketleriyle 'Görüşme Yöntemi' uygulanarak Kuzey Kıbrıs'ta yıllar içerisinde popüler müziğin tüketiminin nasıl değiştiği tespit edilmiştir. Popüler müzik evreninde somut olarak yıllar içerisinde hangi müzik tarzlarının tüketildiği ortaya çıkarılmıştır. Popüler müzik tüketiminin daha somut

veriler ile tespit edilebilmesi için yapılan alan araştırması sonucunda dört ana şehirdeki bütün müzik market sahipleri veya çalışanları ile yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın ana bulguları Caz müzik, Rock müzik ve Pop müzik akımları üzerinden ele alınmıştır. Kuzey Kıbrıs'ta yapılan bu araştırma, popüler müzik tüketiminin 1970'li yıllardan itibaren yukarıda sayılan hangi değişkenlere bağlı şekilde yöneldiğini ortaya çıkarmıştır.

BÖLÜM I.PROBLEM DURUMU

İnsanlığın kendi içerisinde ayrıştığı ve ayrıştırıldığı birçok unsur olduğu gibi, müzik konusunda da farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır. Müzik, insanlığın tüm yaşantısından itibaren kültür anlamıyla hayatın merkezi konumundadır. Birbirinden farklı toplumların oluşması ise birbirinden farklı müzik kültürlerinin oluşmasına sebep olmuştur. Yaşanılan coğrafyanın çok kültürlü olması, müzikte etkileşimlerin doğmasına vesile olmuştur. Müzik, bir veya birden fazla insan veya çalgı sesinin tek başına veya birbirleriyle belirli bir düzenle, birbirini takip eden melodi ve ritimle, olumlu veya olumsuz estetik duygu oluşturacak şekilde bir araya getirilmesidir (Uslu, 2006). Popüler müzikte ise durum biraz daha karışıktır. Popüler kültürün bir ürünü olan popüler müzik, birçok farklı alanda incelenebilmektedir. Popüler müziğe endüstriyel üretim süreçleri, dağıtımcılar, yapımcılar, müzisyenler, yorumcular, yaratıcı yönelimi ile kullanıcı yönelimi arasında çözümlenemeyen karmaşık ilişkiler vb. açılardan ayrı ayrı yaklaşılabilmektedir (Erol A. , 2002).

Tarih boyunca müziğin tüketiminde toplumsal ve kişisel farklılıklar, ekonomik koşullar, kültürel farklılıklar gibi hem kişisel hem de toplumsal sebeplerden kaynaklı, farklılıklar görülebilmektedir. Bunların yanı sıra dönemsel olarak popüler olan müzik tarzlarının, kendi yapıları içerisinde farklı oluşumlar, olgular ve bununla bağlantılı olan sebepler ile tüketiminin şekli değişebilmektedir. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte gelişen tüketim olgusu insan hayatının her noktasına temas ettiği gibi müzik alanına da temas etmiştir.

Popüler müzik tüketimi konusunda her toplumun ve bireyin farklılıklar gösterebileceği aşikârdır. Kuzey Kıbrıs'ta yapılan bu çalışma, müzik tüketiminin 1970 ile 2015 yılları arasında hangi müzik tarzlarının baskın olarak tüketildiğini ortaya çıkarmıştır. Yapılan literatür taramasının ışığında, bugüne kadar Kuzey Kıbrıs'ta popüler müzik tüketiminin nasıl değiştiği ile ilgili her hangi bir bilgiye varılamamıştır. Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan nüfusun az olması, müzik tüketiminin yıllar içinde nasıl değiştiğini bulmamıza kolaylık sağlamıştır. Yapılan alan araştırması sonuçlarında KKTC'de, toplam on iki adet müzik market tespit edilmiştir. On bir tanesi ile görüşülmüş ve Müzik marketlerden bir

tanesiile (MovieLand),görüşme gerçekleştirilememiştir. Ortaya çıkan sonuçlar ile bağlantılı olarak 1970 yılı ile 2015 yılları arasında hangi tarz müziklerin tüketildiği saptanmıştır. Araştırma probleminin oluşturduğu kapsam bağlamında, konu içeriğinin verdiği alt problemler sırasıyla şu şekildedir:

- 1- Kuzey Kıbrıs'ta popüler müzik tüketimi 1970-1980 yılları arasında nasıldı?
- 2- Kuzey Kıbrıs'ta popüler müzik tüketimi 1980-1990 yılları arasında nasıldı?
- 3- Kuzey Kıbrıs'ta popüler müzik tüketimi 1990-2000 yılları arasında nasıldı?
- 4- Kuzey Kıbrıs'ta popüler müzik tüketimi 2000-2015 yılları arasında nasıldı?

Bu problem ve alt problemlerin ışığında,popüler müzik tüketiminin Kuzey Kıbrıs evreninde nasıl değişim sergilediği araştırılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Popüler kültür metaları, gündelik hayat pratikleri doğrultusunda şekillenerek insanlar ile buluşmaktadır. Teknolojik yapıtların, simgelerin gelişmeye başladığı günümüz 21.yüzylında, popüler müzikte “farklılaşma” kaçınılmaz duruma gelmiştir. Tüketim koşulları içerisinde farklılık gösterebilen müzik türleri, ülkeden ülkeye değişebildiği gibi şehirden şehire de farklılık gösterebilmektedir. Kuzey Kıbrıs sınırları içerisinde, 1970 yılı ile 2015 yılları arasında, popüler müzik akımlarının tüketimininincelemesi amaçlamıştır. Ele alınan Müzik türleri Pop müzik, Caz müzik ve Rock müzik ile sınırlıdır. Yapılan araştırmada, Popüler Kültür ürünü olan popüler müziğin, Kuzey Kıbrıs evreninde bulunan müzik marketleri ile sınırlı olarak 1970-2015 yıllarının içerisinde, popüler müzik tüketiminin genel bir çerçevesini çıkartmayı amaçlamıştır. Popüler müzik ürünlerinin yıllar içerisinde Kuzey Kıbrıs'ta, şehirden şehire tüketimlerin nasıl farklılığını ortaya koymayı amaçlamıştır.Bu araştırma, hem popüler müzik olgusunun tüketim perspektifli aydınlatılması, hem de popüler müzik tüketiminin Kuzey Kıbrıs'ta başka ne tür farklılıklar içerebileceğini bulmayı amaçlamıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

1970’li yılların başlarında gerçekleşen Kıbrıs Türk Barış Harekâtı (1974), çift toplumlu ve çok kültürlü bir yapının oluşmasına vesile olmuştur. Belirtilen yıllar içerisinde değişkenlik gösteren sosyolojik yapıların, göçlerin ve savaş sonrası etkilerin popüler müzik tüketimine yansımaları büyük önem arz etmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda, belirtilen yıllara ilişkin müzik olgusunun farklı perspektiflerinden yaklaşan tezler tespit edilmiştir. Bunlardan bir tanesi Umut Albayrak’a ait olan *Müzik Beğenisinde Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği* adlı tezdır. Araştırmanın içeriğinde çift toplumlu, Kıbrıslı Rumları ve Kıbrıslı Türkleri içeren bir analiz yer almaktadır. Söz konusu tezde yapılan görüşmelerde müzik beğenisini *Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm* kavramları ile birlikte yorumlamıştır. Yapılan bir diğer tez ise Özlem Doğuş Varlı’ya aittir. Tezin adı *Kültürel Kimliğin Değişim-Oluşum Süreci- Sürecin Kadın Kimliği ve Müziğine Yansıması: Afyon, Trabzon, Kıbrıs, İstanbul Örneklemleri* üzerinden yapılmıştır. Bu araştırma, Kıbrıs örneği üzerinden kadın müziğinin toplumsal nedenler ve sosyolojik sebepler doğrultusunda nasıl değiştiğini tespit etmektedir. Yapılmış olan bu araştırmalar, kendi belirledikleri sınırları çerçevesinde önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada ise Popüler Müzik tüketiminin 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs bölgesinde nasıl değiştiği araştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda Kuzey Kıbrıs bölgesinin popüler müzik tüketiminin genel görüntüsü ortaya çıkartılmıştır. Araştırma bu açıdan önemli görülebilir.

Kuzey Kıbrıs’ta popüler müzik tüketiminin belirtilen yıllar içerisinde hangi değişkenlere bağlı olarak varlık gösterdiğini bulmayı amaçlamıştır. Bu çalışma ile Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan halkın popüler müzik tüketimindeki bazı değişkenlere (yaşanılan şehir/ilçe, tüketicinin yaşı, tercih edilen müzik türünün sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel yönden yaratabileceği farklılıklar gibi) göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlarla yapılan çalışma, Kuzey Kıbrıs’ta 1970’li yıllardan 2015’li yıllara kadar olan sürede popüler müziğin tüketim şeklini ve nedenlerini bulunmayı amaçlamaktadır. Konu ile ilgili yapılan literatür taramasında Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan halkın popüler müzik tüketimi ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Popüler müziğin tüketim perspektifli incelenmiş olması ve

araştırmanın Kuzey Kıbrıs evreniyle sınırlandırılmıştır. Bundan sonraki yapılacak olan alan çalışmalarına ve popüler müzik araştırmalarına yol gösterici olacağı düşünülebilir. Araştırma bu yönüyle müzik bilimi alanında önem taşıyabileceği gibi, popüler müzik literatürüne de katkı sağlamayı hedeflemektedir.

1.3. Araştırma Evreni

Bu araştırma, KKTC'deki bütün müzik marketler ile görüşülerek gerçekleştirilmiş olup, görüşülen müzik marketler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmaya katılan müzik market sahiplerinin/çalışanlarının görüşmeci tarafından sorulacak sorulara içtenlikle cevap verecekleri beklenmiştir. Sorulan sorular ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Bu araştırmada sorulan sorular ve kullanılan ölçme araçları, ölçtükleri özellikler bakımından geçerli, güvenli ve bilim ahlakına uygundur.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Kuzey Kıbrıs sınırları içerisindeki müzik market sahipleri/çalışanları üzerinden yürütülmüştür. Bu araştırmada, popüler müzik tüketimi satılan cd, plak ve kaset ürünleriyle belirlenmiştir. Araştırma KKTC sınırları içerisinde bulunan Lefkoşa, Mağusa, Girne ve Güzelyurt şehirlerindeki bir tane müzik market ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları genellenebilirliği bakımından bilimsel etik ahlakına uygundur. Araştırma grubunu oluşturan müzik market sahipleri, sorulan sorulara vermiş oldukları cevaplar ile sonuçlar değerlendirilmiştir. Veri toplama araçları Popüler Müzik ve Tüketim ölçütü özellikleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı temel kavramlar, şu şekilde belirtilmiş ve anlaşılmıştır.

Görüşmeci, (X): Görüşmeyi yapan kişi/ araştırmacının kendisi

Müzik market: İçerisinde cd, dvd, plak ve kaset satan market.

Görüşülen (A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K): Müzik marketin içerisinde çalışan kişiler veya sahibi.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Popüler Müzik: Eğlence amaçlı üretilen ve kitleler tarafından tercih edilen müzik ürünü

Müzik Endüstrisi: Müzik ürünlerinin, müzisyenlerin, sanatçıların, tüketicilerin ve yapımcı şirketlerin maddi döngüleri doğrultusunda bulunduğu ortak payda alanı

BÖLÜM II. POPÜLER MÜZİK OLGUSU

2.1. Popüler Kavramı ve Bu Kültüre Dönük Kuramsal Yaklaşımlar

Popüler kavramını ve popüler kültür kavramının içerisindeki unsurları açıklayabilmek için, kültür olgusunun özünde ne anlam ifade ettiğinden bahsetmek gerekecektir. Kültür; bir ürün değil süreçtir. Kültür devam edip gitmekte olan bir eylemdir (Gregor, 1990). Kültür kavramı, içerisinde sanatı, biyolojik faktörleri, eğitimi vb. insanlığa özgü tüm unsurları barındırmaktadır. İnsanın oluşturduğu kültürün içerisinde tüm insanlık için ortak olan öğeler vardır. Bunlardan bazıları evlenme, üreme, beslenme gibi temel başlıklar şeklinde oluşmaktadır. Kültürün kendi oluşum döngüsünü devam ettirebilmesi için yazılı olmayan fakat insanların uymasının gerektirdiği kuralları, doğruları ve yanlışları bulunmaktadır. Müzik ise insanlık için temel yapıtaşı olarak sayılan, fakat kültürler arası değişkenlik gösteren bir sosyal olgudur. Kültürün öğelerinden olan müziğin yıllar içerisinde tüketim şeklinin değiştiğinden bahsetmek mümkündür.

Sanatı doğrudan etkisi altına alan olgulardaki gelişimler ve değişimler günümüzdeki görünümüne en çok 18.yüzyıl sonları ile 19. yüzyıldaki değişimler içinden gelmiştir (Tanilli, 1990, s. 420-430). Tüketimde değişimi sağlayabilecek birçok farklı unsurun olabildiği gibi, bu değişime çanak tutabilecek etmenlerin en başında “popüler” kavramı geldiğinden bahsedilebilmektedir. Popüler kültürün kendisiyle veya bu kültürden ortaya çıkmış olan olgularla ilgili yapılmış çalışmalarda, bu kelimenin birçok farklı tanımı ile karşılaşmıştır. Bu durumdan kaynaklı popüler kelimesinin tam ve net doğru anlamını söylemek göreceli de olsa zordur. Latince kökenli olan bu kelimenin genel kullanıldığı “sosyal pazarın” içerisindeki anlamı “halkın” “halka ait” olarak tanımlanmaktadır. Fakat zaman içerisinde bu kullanım şeklinde değişiklik olmuş ve “birçok kişi tarafından sevilen veya tercih edilen” şeklini almıştır. Bu dönüşüm kendiliğinden ve tesadüfi olarak oluşmamıştır. Burjuva demokrasilerinin yükselmesi ve bu demokrasilerin popüler seçim özgürlüğüne dayanan meşruluk iddiası ve bunun siyasal alandaki ifadesi olan seçim süreciyle birlikte olmuştur. Böylece, popüler ve popülerlik, yönetim politikaları, etkinlik ve uygulamaların kabul damgası yapılmıştır(Erdoğan, 2001, s. 2).

Popüler kültür tanımlaması yaparken halk kültüründen ve kitle kültüründen bahsetmek gerekecektir. Halk kültürü, halkın maddi koşullara bağlı kalmadan yaşam tarzını ve bağlı olduğu kültürünü deyim yerinde ise “ezber” şeklinde devam ettirmesi anlamına gelmektedir. Halk kültüründen örnekler verilecek olursa; oyunlar, bayramlar, bölgeye özgü giyim tarzları ve bunun gibi gündelik yaşam içerisinde yapılabilecek aktiviteler sıralanmaktadır. Bu kültürel öğeler geleneğe bağlı bir yapı içerisinde sergilenmektedir. Endüstriyel yaşamın toplumlar üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Halk kültürü, bağlı olduğu gelenekselliğin yeniden üretimini ve tüketimini sağlayabilmesi için, popüler kültürün içerisinde yerini bulmuştur. Kitle kültürü ise maddi koşullara bağlı, kitle iletişim araçları ile yayılabilen, halkın içerisinde oluşabilen birbirinden bağımsız veya bağımlı topluluklara verilen isimdir.

Popüler kültür ve kitle kültürü zaman zaman birbiri içerisine girip karıştırılmaktadır. Kitle kültürü, “kitle üretimi yapan endüstriyel yapının yarattığı maddi yaşamın gerçekleştirilme ve bu gerçekleştiriminin materyal ve bilişsel/düşünsel biçimidir.”¹ Belli bir standart doğrultusunda üretim ve tüketim yapan kapitalist toplumların, kitle iletişim araçları ile birlikte kitle kültürünün oluşmasında büyük önemi bulunmaktadır. Popüler kültür ise gündelik yaşamın kültürüdür. Popüler kültür dar anlamıyla, emeğin gündelik olarak yeniden üretilmesinin bir girdisi olarak eğlenceye çevrilir. Geniş anlamıyla ise gündelik olarak yaşamın yeniden yapılandırılmasını savunmaktadır (Oktay, 2002). İnsanlığın sahip olduğu Kültür pratikleri, artan teknolojik imkânlar sayesinde ve güçlü devletlerin yarattığı/oluşturduğu kapitalist sistemin içerisine girmiş ve gündelik tüketim malzemesi haline dönüşmeye başlamıştır. Kapitalist sistem zincirinin başını çeken zengin iş insanlarının popüler kültür politikalarının benzer standartlarda olması, tüketimin tekelliğe ve kendini tekrar eden bir şekle dönüşmesine sebebiyet vermektedir. Gündelik yaşamın içerisinde bulunan ve zaman içerisinde bireylerin kişisel ihtiyaçları şekline dönüşen tüm ürünlerin (moda, sanat, spor...) genel bir şekline popüler kültür adını vermek yanlış değildir. Endüstrileşmiş, maddiyata dayalı toplumlarda popüler kültürden kaçmak imkânsıza yakındır. Yenilen yemekten, seçilen veya

---

¹ Melek Coşkun (2012), “Popüler Kültür Ve Tüketim Toplumu” makalesinde “Kitle Kültürü” bölümündeki tanımından verilmiştir.

seçilebilecek giysiden, tutulan takımlardan, takip edilen teknolojik aletlerden ve kullanılan cep telefonlarına kadar hepsi birer popüler kültür ürünüdür.

John Fiske (2012), Popüler kültürü tanımlarken asla egemen bir popüler kültür olamayacağından bahsetmektedir. Popüler kültür, egemenlik altına almak isteyen güçlere tepki tarafından biçimlendiğinden söz etmektedir ve bu yüzden popüler kültürün egemenlik altına almak isteyen güçlerin uzantısı olmadığından bahsetmektedir². Popüler kültürü esas olarak besleyen toplumlardır. Bireylerin kendi zevklerine göre seçtiği popüler kültür ürünlerinin (sanat, spor, moda...) birbirinden bağımsız bir şekilde belirli çatılar altında toplanıp seçtikleri ürününü “tüketmeleri” bu sistemin vazgeçilmez ana çarkıdır.

İletişim çalışmalarında önemli bir yeri olan kültür çalışmalarının, popüler kültür olgusuyla birlikte oluşumunun kuramsal bakış açısı yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu ışık doğrultusunda popüler müzik ve popüler müziğin tüketiliş biçimi incelenmiştir.

2.2. Popüler Kültür İçinde Müzik

İnsanın müzik ile bağlantısı anne karnındaki duyduğu, hissettiği ve yaşadığı kalp ritimleri ile birlikte başladığı düşünülürken, müziğin temel yapıtaşı olan ritim, doğumdan itibaren insanla beraber olup, bağıntısını ve birlikteliğini kişinin ölümüne kadar sürdürmektedir. Kişilerin bir araya gelerek var ettikleri toplumların kendilerine ait kültürleri bulunmakta ve bu kültürle ilişkili olarak belirleyici bir yönü yansıtan müzik ürünleri de varlığını sürdürmektedir. Her kültürün kendine has bir pazarının oluşması, müziğin kullanılıp dağıtılabilen bir ürün şekline dönüştürülmesine sebebiyet vermiştir. Seslerin ve ritimlerin bir arada kullanılması müziğin oluşumu için yeterli olmamaktadır. Müziğin yapısını ve oluşumunu sağlayan bireyler/insanlar olsa bile müziğin toplumsal bir yanının olduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Müzik birey için hangi anlamı ifade ederse etsin, müziğin üretilmesindeki temel amaçlardan bir tanesi, temsil ettiği ya da ulaşmak istediği kitle veya toplumdur. Müziğin toplumsal etkileşimde var olan eşsiz bir insanlık görgüsü olduğu, yalnızca kendi içinde kendisi için oluşmadığı ve her zaman onu üretecek, tüketecek ve ne olup olmadığına karar verecek insanlara gereksinim duyduğu

---

² John Fiske, 2012, Popüler Kültürü Anlamak, s.59

açıktır. Dolayısıyla neyin müzik olup olmadığına ya da müziksel farklılıkların nelerden oluştuğuna ilişkin kavrayışlarımızın kendisi sosyo-kültürel bir olgudur (Erol A. , 2009, s. 28-29).

21.yüzyıl itibariyle adı ve anlamı değişen popüler müzik, ekonomi kültürünün var oluş aşamalarında stratejilerini değiştirmiş, kendi tüketim boyutlarını var ederek, kendini kitlelerin taleplerine adanmıştır. Bu anlamda kitle müziği diye de adlandırılan popüler müzik için bu kavram bu müziğin geldiği uç noktadır (Aydar, 2014, s. 803). Popüler müziğin yaratmış olduğu bir takım etkilerin başında göreceli de olsa insani duyguları ve sanat anlayışını geri planda bırakıp ritim ve sistematik benzer armonik yapıları ortaya çıkarmak gelir. Oluşan bu fiziksel yapının içeriği ile popüler müziğin durumu “kullan-at” sistemine dönüşmektedir.

Herhangi bir müziğin “popüler müzik mi yoksa popüler müzik değil mi?” sorusunun cevabını 21.yüzyıl itibariyle vermek daha da zorlaşmış durumdadır. Bu kurgulanmış düzenin içerisinde müziğin sanatsal değerini ölçebilecek zümreler bulunmaktadır. Kararın oluşması için bu kişilerin sanata ve popüler müziğe bakış açıları etkileyecek etmenlerin ne olduğunu bilmek gerekir. “Popüler olmayan fakat sanatsal (müzik) olan bir yapının ölçütü nedir?” sorusunun cevabı; sanatçı diye atfedilen kişinin benliğinden ve ortaya çıkardığı eserin ne anlam ifade ettiğinden geçmektedir. Günümüz anlamıyla “sanatçı” farklı şekillerde yorumlanıp yaratılabilir/oluşturulabilir durumdadır. Ortaya çıkaracağı sanatsal yapının içerisinde duygularını, düşüncelerini ve içerisinde barındırabileceği anlam, simge ve ifadeleri yansıtabilen kişilere “sanatçı” unvanı toplum ve belirli zümreler tarafından atfedilmektedir. Müzik endüstrisi kapitalist düzenin bir uzantısı durumundadır. Müzik endüstrisinin bağlamında olan popüler müzikte sanatçının ortaya çıkması, sistematik işlemlerin ardından kişilere kitle iletişim araçları vasıtası ile verilmektedir.

Popüler kültürün içerisinde popüler müziğin takipçisi olan insanlar tercihen farklı kitlelerin içerisinde aynı anda bulunabilmektedir. Bu oluşumun 21.yüzyıl itibariyle teknolojik koşullarla daha da kolaylaştığı ortadadır. Müzik türlerinin kendilerine ait

kitleleri ile dönemsel zamanlarda artan sayıları, bir müziğin tarzının başka bir müzik tarzına göre daha popüler olup olmadığını açıklamaktadır. Sanayileşen toplumlarda tüm “kültür” unsurlarının tüketilebileceği gibi, müziğin de mekanik hale getirilip tüketilmemesi imkânsızdır. Her popüler müzik türünün kendi içerisinde, kendine ait temsilci “müzisyenleri/ sanatçıları” bulunmaktadır. Bu “sanatçıların” üretmiş olduğu ürünlerin kendi içerisinde benzerlik göstermesi, tüketim politikalarının benzerlik göstermesine sebebiyet vermektedir. Bu yapılan popüler müzik araştırmasının perspektifinden popüler müzikteki tüketim olgusunun ne olduğu incelenmiştir.

2.3. Popüler Müzikte “Tüketim” Olgusu

İnsanlığın toplumsallaşmaya başlaması ile birlikte ürettiği veya doğada hazır bulunduğu ürünleri, nesnelere tüketmeye karşı eğilimi/yatkınlığı bulunmaktadır. Tüketim, kişinin var olan veya sonradan oluşturulmuş gereksinimlerinin ve ihtiyaçlarının gerek toplum tarafından, gerekse kişinin kendisi tarafından maddi veya manevi şekillerde karşılanması durumudur. Sosyolojik açıdan tüketim, salt mekanik bir süreç olmadığından kültürel değerlerden, sembollerden ve imajlardan ayrıştırılarak incelenemez (Öztürk, 2013, s. 152). 19.yüzyıl itibariyle sanayi devrimindeki büyük sayılabilecek toplumsal değişimler sonucunda insani ihtiyaçların ve kültür öğelerinin sosyal pazarlar içerisindeki üretimi ve buna bağlı olarak da tüketimi artmış durumdadır. 20.yüzyıla birlikte şekillenen popüler kültür, içine almış olduğu her olguyu ve unsuru, kitleler şeklinde aynı veya farklı platformlarda seri üretimle birlikte, gündelik yaşam kalıpları içerisinde tüketmeye başlamıştır. Kültürün içerisinde bağımsız düşünülemez olan müziğin üretim şekillerinde çeşitlilikler olduğu gibi tüketim şekillerinde de çeşitlilikler görülmektedir.

Ayhan Erol (2002), popüler kültürün bir ürünü olan popüler müziğin, birçok farklı alanda incelenebileceğinden bahsetmektedir. Popüler müziğin endüstriyel üretim süreçleri, dağıtımçıları, yapımcıları, müzisyenler, yorumcular, yaratıcı yönelimi ile kullanıcı yönelimi arasında çözümlene bekleyen karmaşık ilişkiler vb. açısından ayrı ayrı yaklaşılabilirliğinden bahsetmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda popüler müzikteki tüketim olgusunun hangi boyutları ile ele alınabileceği açıklanmaktadır. Müziğin içerisinde barındırdığı duygusal, psikolojik, sosyolojik etkenlerin tüketime büyük etkisi bulunmaktadır. 20.yüzyılın son dönemleri ve 21.yüzyıl itibariyle teknolojinin basamak atlaması, sosyal yaşamın içerisindeki popüler müzik tüketimine doğrudan etkide

bulunmaktadır. Popüler müziğin içerisinde barındırdığı “sahte” diye nitelendirilebilecek duyguların, kişilerin üzerinde “sahte benlik” yaratmasına sebebiyet verebilmektedir. Kişide veya kişilerde oluşan bu duyguların gündelik olarak değişebildiği gibi, popüler müzikte de gündelik değişim yaşanmaktadır. Duyguların radikal bir şekilde kişiye bağlı veya kişiden bağımsız şekilde farklılaşabilmesi, üst bölümde bahsedildiği gibi popüler müziği kullan-at politikasına yönlendirmektedir. Bu döngü kendi içerisinde bağımsız olarak yinelenebilmesi popüler müzik üretiminin ve tüketiminin temel yapı taşı oluşturmaktadır.

Popüler kültürde müziğin sanattan çok kültürel bir kavram olduğu düşünüldüğünde, müzik, popüler kültürün başat unsuru ve popüler kültürün ta kendisidir. Bu anlamda müziği var eden şarkılar, popüler kültürde hayatı, bireyi ve toplumu şekillendirme görevi taşırlar (Aydar, 2014, s. 804). Günümüz dünyasında günlük olarak karşımıza çıkabilecek bireysel veya toplumsal olayların/durumların, olumlu/olumsuz insani duygulara doğrudan hitap edebilmektedir. Bu duyguların kitleler tarafından takip edilmesini sağlayabilecek unsurlardan bir tanesi de popüler müziktir. Bu durum karşısında popüler müziğin daha çok tüketilmesi ekonomik bir ivme kazanmasına sebebiyet vermektedir. Müzik endüstrisinin tüketim odaklı ortaya çıkarmış olduğu popüler müzik ürünleri, popüler kültür teması adı altında işleyişini sürdürmektedir. Popüler müzik ürünleri içerisindeki tüm öğelerde (moda, müzikal yapı, tema, sanatçı vb.) değişkenlikler olması, maddi kazanç doğrultusunda “benzer yapı-farklı sunuş” düzenini kazanmıştır.

2.3.1. Popüler Müzikteki Ortak Yanlar

Bireylerin, yaşantıları boyunca yaşadığı duyguları tarif etme biçimleri bulunmaktadır. Her bir duygunun dışavurumu kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Bu duyguların dışavurumunu ortaya çıkaran unsurlardan bir tanesi de müziktir. İnsanlığın ortak sayılabilecek kazançları, düzenleri, kültürleri vb. öğeleri bulunmaktadır. Bireylerin ekonomik kazançları toplumsal tüketim anlayışında etkin rol oynamaktadır. Popüler müziğin kendini tekrar eden bir yapıyla insanlar ile buluşması ekonominin getirdiği maddi koşullara bağlanabilmektedir. Her insanın maddiyata bağlı benzer veya farklı tüketim koşullarında popüler müziğe ulaşabilmesi, onu toplumların içerisindeki insanların ortak yanı yapabilmekte ve bu durum sistemin işlemesine vesile olmaktadır.

Bu ışık doğrultusunda popüler müzik üreticileri maddi kazanç sağlayabilmek için her kesime ve her yaşa ulaşabilecek şekillerde ürünleri ortaya çıkarmaktadır. Bu durum benzer duyguları, ortak armonik yapıları ve kalıplaşmış ritim oluşumlarını yaratmaktadır. Örnek verilecek olursa, 21.yüzyılda bilgisayar destekli elektronik müziğin üretiminde kullanılan müzikal altyapıların, programlar içerisinde temel havuzları bulunmaktadır. Bu havuz içerisinde seçilen ve tekrar üretimde kullanılan birçok elektronik müzik ürünü bulunmaktadır. Daha önce üretilmiş olan bir müziğin, tekrardan karıştırılması ile (mixing), gündelik yaşamda elektronik pazar içerisinde bulunan mecralara (Facebook, Sound Cloud, Spotify, Youtube) ve sosyal hayatın içerisindeki insanlara tekrardan sunulmaktadır. Kalıplaşmış duygusal yapıların içerisinde popüler kültür temalı ortaya çıkan “sanatçıların” yaşanan bu durum sonucunda müzikteki tüketimi doğrudan etkilenmiş ve ortak paydaları doğurmaya başlamıştır. Popüler müzik ikonlarının hem görsel, hem de işitsel bağlamda büyük kitlelere hitap ediyor olması, sosyal pazarın da aktif işleyebilmesine sebebiyet vermektedir. Müzik endüstrisinin yeniden üretimini gerçekleştirmesi için, popüler müzik ürünün dönem dönem piyasaya tekrardan farklı altyapı konseptleriyle sunulmaktadır. Bunların doğrultusunda popüler müzikteki ortak müzikal yanlar daha net ve kolay ayırt edilebilecek şekilde belirginleşmektedir.

2.4. Müzik Endüstrisi ve Kitle İletişim Araçlarının Popüler Müziğin Yayılımına Katkısı

Müzik endüstrisinden genel anlamıyla söz etmeden önce kitle iletişim araçlarını tanımlamak gerekmektedir. Kitle iletişim araçları, büyük ölçekli üretim ve genelleştirilmiş dağıtım bağlamında gazeteler, dergiler, filmler, radyo ve televizyon programları, CD’ler, vb. içeren bir dizi görsel ve işitsel materyali ifade eder (Dolgun, 2018, s. 2). İlk dönemlerde kitle iletişim araçlarının müziğin yayılımında etkisinin kısmen daha az olduğu görülebilmektedir. Müziğin işitsel olarak temsil edilebilmesi radyo ile birlikte büyük önem kazanmaktadır. 20.yüzyılın son yarısı itibarıyla teknolojiye yaşanan gelişmelerin doğrultusunda kitle iletişim araçlarında da artışlar olmuş ve kültür öğelerinin kitleler arasındaki bağlantılarını çoğaltmıştır. Teknolojinin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan internet ağının kendi içerisinde oluşturduğu sanal ve sosyal ağlar ile birlikte, günümüz dünyasında hem görsel hem de işitsel iletişim materyali olarak, her bir bireyin maddi koşullar

doğrultusunda elde edebileceği iletişim modeline dönüşmüştür. Teknolojinin öngörülemeyen boyutlara ulaşması ile paralel olarak devam eden müzik endüstrisinin büyümesi, bireyleri popüler müziğin içindeki çeşitliliğe itmektir. Bu çeşitlilik içerisinde bireyler üretilen ürünleri çabuk bir şekilde tüketerek yeniden üretimini hızlandırmaktadır.

Müzik endüstrisi, maddi olanaklar kapsamında müziğin üzerinden yapımcıların, sanatçıların, büyük şirketlerin ve tüketicilerin oluşturduğu bir kitlesel ağdır. Hepsi birbirine bütünsel olarak bağlanmış durumdadır. Maddi yapılanmanın en alt tabakasında tüketici, en üst tabakasında ise büyük şirketler bulunmaktadır. Mecazi tabiriyle tüketici ‘av’, şirketler ise ‘avcı’ konumundadır. Bu oluşumun içerisinde en masum konumda bulunan ise müziktir. Popüler müziğin, müzik endüstrisi içerisinde oluşum evrelerini varsayılmış şekilde özetleyecek olursak; müzisyen hazırladığı veya hazırlamak istediği şarkıyı/parçayı/eseri yapımcıya, yapımcının müzisyenin isteklerini karşılayabilmesi veya yönlendirmesi için sponsora yani şirketlere, şirketlerin ise ortaya çıkacak eserin kalitesine bakmadan sadece maddi kazançları düşünerek hareket ettiği tüketiciye bağlanmış durumdadır. Bu döngünün doğrultusunda, popüler müziğin üretim çarkı dönmeye devam etmektedir.

Kitle iletişim araçlarından bir tanesi olan internet ile birlikte, bireylerin bağlı olduğu sosyal iletişim ortamları ortaya çıkmıştır. Bu ortamlar üzerinden kitleler arası kurulmuş olan temel köprüler bulunmaktadır. Bu temel köprülerin bir tanesi ise ortak paylaşılan/beğenilen popüler müzik türleridir. Daha eski dönemlerde bir müziğin popüler olabilmesi için harcanan somut değerler bulunmaktaydı. Maddi çıkarlar doğrultusunda teknolojinin getirisi olarak üretilen milyonlarca CD, kaset, plak gibi ürünlerin tüketici ile buluşabilmesi için harcanan emek değer teşkil etmekteydi. Günümüz kitle iletişim araçlarında popüler müzik yayılımı ise somut ürünlerden tasarruf edilip, sanal ortamlara pay edilmektedir. Popüler müzik ürünleri sanatsal değeri sorgulanmaksızın kitlelerin beğenisine ve tüketimine doğrudan sunulmaktadır. Sanal ortamların varlığı hem görsel hem de işitsel olarak bireylerin kolay yoldan kalabalık bilgilere ve ürünlere ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Bu durum ürünlerin üretim süreci içerisinde harcanan emeğe bağlılığını azaltmış durumdadır. Sanal ortamlarda üretilen popüler müzik ürünlerinin kazancı

ekonomik açıdan her sanatçı için aynı olmamaktadır. Müzik endüstrisi tüketim zincirindeki güçlü paydanın yapmış olduğu maddi yatırımlar doğrultusunda, yeni dönem kitle iletişim araçları içerisinde daha çok söz hakkı ve pay sahibi olmaktadır.

BÖLÜM III. POPÜLER MÜZİĞİN GÖRÜNÜMÜ

Müzik endüstrisinin varoluş evrelerinde müziğin üretilebilmesi ve yayılabilmesi için sanatçıya sağlanan maddi destek, genel ekonomik yapıları olarak ‘küçük’ diye nitelendirebileceğimiz yapımcı şirketler tarafından sağlanmaktaydı. Gösterilen desteklerin doğrultusunda kültürel değerlere sahip olan müzik yıllar içerisinde ekonomik anlamda büyük getiri kazandırmıştır. Bu durum yapımcı firmalarda büyümeye, büyüme de, müzik sektöründeki şirketleri tekelleştirmeye yönlendirmiştir. Bu genelleşmiş basit diye nitelendirilebilecek görünümün içerisinde kültürel değere sahip olan müzik, kültürler arası değerlerinde değişkenlik gösterebilmektedir. Farklı ülkelerde veya toplumlarda değişebilen müzik sektörlerinin yaymış veya yayılımına destek olmuş olduğu kendi kültürüne has müzik ürünlerini bulunmaktadır. Bu ürünler arasında kitleler tarafından beğenilmiş ve popüler hale gelmiş olan müziklerin yayılımı, yıllar içerisinde kitle iletişim araçlarının gelişimi doğrultusunda şekillenmeye başlamıştır.

Popüler müziğin varlığı ile ortaya çıkmış çözümlenmeyi bekleyen birçok sosyolojik farklı inceleme alanları bulunmaktadır. Müzikle ilgili görüşlerin dile getirilmeye başlandığı günden bu yana tanımlarda/görüşlerde dolaylı ya da dolaysız biçimde, müziğin insan yaşamında biyopsişik, toplumsal, kültürel, eğitimsel ve ekonomik işlevleri olduğuna değinilmektedir (Kaplan, 2013, s. 21). Kültürel değerlere bağlı bir yapıda bulunan müziğin, toplumların yaşamış olduğu veya toplumların belli başlı kitlelere yaşatmış olduğu sınıflandırmaların sonucunda, temsili olarak ortaya çıkan veya üretilen müzik ürünleri bulunmaktadır. Zira müzik, bir toplumda mitolojik, dinsel, askeri, sağlık ve eğlence içerikli bir görünüme sahip olmakla birlikte toplumsal bütünleşme ve ayrışma gibi sosyal mesajların da ifadesi olabilmektedir. Müzikal her bir eser, ortama, zamana göre değişebilir nitelikte, kendine özgü dili, yapısı ve anlatım öğeleri ile birlikte birey ve toplumun duygu ve düşüncelerini etkileyebilmektedir (Birekul, 2015, s. 168). Müzik, insanlığın her ne kadar ortak paydası olsa da, aynı ülke veya aynı ada içerisinde yaşayan insanların, yaşadıkları bölgelere göre müzik kültürlerinde farklılıklar görülebilmektedir. 20.yüzyılın getirisi olarak, aidiyet kültürünü temsilen ortaya çıkan müzik türlerinin (rock, reggae, vb.) zaman içerisinde tüketimdeki etkileşimler doğrultusunda değişimlere uğradığı görülmektedir. Müzik türünün ortaya çıktığı toplumda anlamı ve değeri, yayıldığı

toplumlara, ülkelere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Örnek verilecek olursa; Reggae müzik, kültürel değerleri bakımından Jamaica'ya özgü bir müzik türü olarak bilinmektedir. Bu müziğin oluşum evrelerinde sanatçının yaşam kültürü ile bağıntılı olarak vurgulamak istediği, kültürlerine has dini inancı ve kendilerine ait yaşam politikaları bulunmaktadır. Fakat Reggae müzik daha büyük kitlelere ulaşabilmesiyle birlikte, farklı toplumlardaki kültürlerin yukarıda bahsedilen anlamlar bakımından oluşum değerlerini düşürmüş fakat üretiminin ve tüketiminin 21. yüzyıl itibariyle arttığı görülmektedir. Müzik endüstrisi paydasında bulunan tüketiciler, popüler müzik konusunda bilinçli veya bilinçsiz yönlendirilmektedir. Müzik endüstrisi kapitalist sisteminin uzantısı olmasından dolayı, kültürel değerlere sahip olan müziğin içerisinde bulunan anlamlarında farklılıklar oluşmasına sebebiyet vermektedir.

Müzik, teknoloji ile birlikte dolaylı veya çeşitli yollardan bağıntı kurmuş durumdadır. İnsanlığın 21.yüzyıl itibariyle girmiş olduğu teknoloji çağında kitle iletişim araçlarının sayısal olarak sosyal ortamlar üzerinden arttığı aşikârdır. Paylaşım ortamlarının artarak devam ediyor olması, müziğin her paylaşım ortamında yer edinmesine sebebiyet vermektedir. Bulduğumuz çağın gereksinimleri olarak dijital paylaşım ortamlarının, dijital oyunlarının, animasyon filmlerinin görsel ve işitsel olarak bir bütünlük temsil edebilmesi yani tutarlılık gösterebilmesi gerekmektedir. Günümüz dönemlerinde çıkmış olan filmlerin, görsel olarak dijital platformlarda daha çok tercih edilip kullanılması ve bununla bağlantılı olarak film müziklerinde de, dijitalleşmiş müzik döneminin başlamış olması bunun göstergesidir. Yine günümüz dönemlerine bağlantılı olarak, eğlence sektörüne baktığımız zaman, müzik endüstrisinin maddi koşullara bağlı kendini yeniden üretmesini kolaylaştıran elektronik müziklere yer vermektedir. Günümüz eğlence sektöründe elektronik tabanlı müziklerin bu denli kullanılması, çeşitli dans festivallerinin ön plana çıkartılması ve yine farklı dijital platformlar üzerinden dolaşıma sokulması izleyiciler/dinleyiciler için ortak bir dinleme yatkınlığı oluşturmaktadır. Popüler müziğin oluşumunda ihtiyaç duyulan enstrümanların kullanımını elde edebilmek için 21.yüzyıl itibariyle dijital müzik ortamının olması yeterlidir. Önceki dönemlerde sanatçının müziği üretiminde emeği ön planda iken, günümüz çağında ise bu emek ikinci planda kalmaktadır. Bilgisayar destekli programlar sayesinde müziğin üretilebilmesi sağlanmış ve sanatçının

müziğini icra ederken sergilediği emek (konser, canlı performans, canlı kayıt vb.) değer kaybetmiştir.

21.yüzyıl itibarıyla popüler müzik dijitalliğe bağımlı şekilde oluşturulmaktadır. Kolayca üretilip tüketilebilmesinin ana unsurlarından bir tanesi de müziğin dijital platforma taşınmasıdır. Popüler müzik günlük hayat pratiklerine eşdeğer pozisyonda sürekliliğini devam ettirirken, dijitalleşmiş müziğin üretimi ve tüketimi gündelik hayatın içerisine sızmaya devam etmektedir. Kültür ile doğrudan bağlantılı olan geleneksel halk müzikleri, popüler müzik olgusunun oluşumunda büyük pay sahibi değildir. Müzik endüstrisinin katkılarıyla popüler müziğin halkın içine yayılma evrelerinde araç olarak halk ezgilerini dijitalleştirip yeniden ortaya çıkartmaktadır. Bu durum ise geleneksel halk müziğinin dönemsel tüketimini pozitif yönde etkileyebiliyorken, temsil niteliğini negatif yönde sarsmaktadır. Aynı durum ağtılar için de geçerli sayılabilmektedir. Belli bir direnişi, hüznü, ölümü temsil eden ağtının, tekrardan dijital ortamda düzenlenip kitle iletişim araçları vasıtası ile halka sunulması, gerek sanatsal değerini, gerekse sosyo-kültürel farkındalıklarının amacında olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Geleneksel halk müziklerinin, popüler müzik olgusuyla doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. Bu yapının kültürel olarak güçlü bağlar içeriyor olması, tüketimine de geçen süre boyunca yansımaktadır. Halk müzikleri veya geleneksel müzikler, icracının sergilemiş olduğu emek ile var olmaktadır. Bununla birlikte sanatçının sergilemiş olduğu performans doğrudan ön plana çıkmaktadır. Popüler müzikle birlikte kültürel değer içeren halk müzikleri zamanla ve müzik endüstrisinin sebep olduğu etkenlerle birlikte dijital platformlara taşınmış ve tüketimini çeşitlendirerek (birbirinden farklı sanatçıların kendi tarzlarıyla icra etmesi) arttırmıştır.

Teknoloji çağının getirmiş olduğu etkenlere bağılı olarak dijital ortamlarda popüler müziğin oluşturulması kolaylaştırılmıştır. Popüler müziğin üretim evresinde müzisyenlerin ve sanatçıların göstermiş olduğu emeğin karşılığı, maddi olarak değer kaybetmeye başlıyorken, yapımcı firmaların maddi kazancı artmaya başlamaktadır. Müzik alanındaki teknolojik gelişmeler, popüler müzik üretiminde harcanan emek ile ters orantıda devam etmektedir. Bu durum müziğin oluşumdaki manevi değerlere de zarar vermektedir. Popüler

müzik endüstrileşmiş toplumların içerisinde, dijital yaşama bağımlı gündelik tüketim malzemesi olmasının temel sebeplerinden bir tanesidir. Popüler müzik ile ilgili yapılmış çalışmalarda kuramsal yaklaşımların çerçevesindeki genel görünümüleri olarak eleştirel bir bakış açısı taşımaktadır. Bunun göreceli olarak haklı sebebini oluşturan ise, müziğin sanatsal ve kültürel bir yapıya sahip olması düşüncesidir.

3.1.Popüler Müzik Örnekleri

3.1.1. Rock Müzik

Popüler müziğin oluşumunda kültürel değerlere sahip olan, belli bir ideolojiyi temsil eden, toplumsal dayanışmaların ve direnişlerin simgesi olarak ortaya çıkan müzik türleri de müzik endüstrisinin içerisinde bulunmaktadır. Sosyokültürel yapı içerisinde kitlelerin kendi doğrularını gerek siyasi söylemlerini dile getirebilmek için, gerekse toplumsal direniş bağlamında sokaklarda, festivallerde belirtebilmek için eğlence ve iletişim amaçlı müziği araç olarak kullanmaktadır. Rock müzik ise bu ara bağlamın müzikal yapısının temsilini üstlenmiştir. Anarşinin ve karşıtlığın artmış olduğu 1960'lı yıllarda, devlet düzenine aykırılık bakımından insanların toplumsal düzenine ters olabilecek istenmeyen davranışları sergilemesinde rock müzik sahnesi öncülük etmiştir. Savaşların olmadığı, özgürlüğün daha çok olduğu bir dünya hayali kuran rock müzik dinleyici kitlesinin hedeflerinde ise devlet sistemi ve kiliseler olmuştu (Duman, 2007, s. 240). O dönemlerde yasaklı maddelerin kullanımının artması bu durumun örneğidir. İkinci Dünya Savaşının son bulması ile birlikte o dönemlerde ülkeler arasındaki barış ortamının tam olarak oturtulamamış olmasının ve beraberinde özgürlüğün, ırk ayrımının, yoksulluğun etkileri olumsuz yönde devam etmiştir. Bunların devamı olarak dönemin yaşayan sanatçıları eserlerinde toplumsal sorunlara dikkat çekmeye başlamıştır. Dönemin toplumsal sorunlarını yansıtan müzik eserlerinin dinleyici kitlesi artarak devam etmiştir.

Rock müziğin tam ve net olarak hangi tarihlerde başladığını söylemek zordur, fakat baş gösterdiği yıllar 1950'lerdir. Bu yıllardaki rock müziğin toplumsal işlevi ile 21.yüzyıldaki rock müziğinin toplumsal işlevi farklı yorumlanabilmektedir. Rock'un batı temelli armonik yapısını sunuş biçimi yıllar içerisinde farklılaşmış ve rock müziğin kendi içerisinde oluşturduğu türlere bölünmeye başlamıştır. Örnek verilecek olursa; Metal,

Heavy Metal, Progressive Metal, Progressive Rock gibi birçok farklı tür sayılabilmektedir. Her toplumun kendine has olan kültürünü müzik tarzlarında yorumlama biçimleri bulunmaktadır. Örneğin 1980'li yıllarda İngiltere'de üretilmiş olan rock müziğin vermekte olduğu toplumsal mesajlar ile Fransa'daki üretilmiş olan rock müziğin verdiği mesajlarda müzikal benzerlikler olsa da, üretim amaçlarında farklılıklar bulunabilmektedir. Her toplum evrensel sayılabilecek müzik türlerine kendi toplumsal bakış açıları ile yaklaşmaktadır. Türkiye'de ise 1960'lı yıllarda Anadolu Rock müziğinin doğuşunun ilk izlenimleri filizlenmeye başlamıştır. Fakat esas rock müziğin ortaya çıkış amacında yansıttığı devlet düzenine karşıtlığı ve kilise karşıtlığı tavrını tutunmamıştır. Kendi kültürünün veya toplumunun gereksinimi olarak Anadolu halkının, köyden kente taşınan halkın, proleter kesimin sesi olmuştur.

Müzik endüstrisinin teknolojik koşullar çerçevesinde ulaşabildiği kitlenin büyüklüğü popüler müziğin tüketim ortamındaki iletişim araçları ile artmaya devam etmektedir. Rock müzik yıllar içerisinde yayılarak yaşam koşulları doğrultusunda başka toplumların içerisine sızmış ve şekillenmiştir. Bu da rock müziğin üretim amacını değiştirdiği gibi savunduğu ideolojiyi de yıllar içerisinde toplumlara göre yontmuştur. Müzik endüstrisinin evre evre büyümeye başlaması ve popüler kavramının çeşitli müzik türlerine monte edilmesi seri üretime ve kolay tüketime yönlendirmiştir. Rock müzikte bu durumdan etkilenen müzik türlerinden biridir. Toplumların birbirinden bağımsız yaşam standartlarının değişmesi farklı popüler müzik türlerinin doğuşuna sebebiyet vermektedir. Örnek verilecek olursa, Punk Rock, Psychedelic Rock gibi alt türleri vardır. Bu müzik türleri yıllar içerisinde kabuk değiştiren toplumların, kitleler üzerinde yaratmış olduğu etkiler doğrultusunda popüler müzik ürünleri olarak ortaya çıkmaktadır.

21.yüzyıl itibariyle üst bölümlerde bahsedildiği gibi dijitalleşen müzik adı altında, müzik endüstrisinin içerisinde seri üretime tabi tuttuğu rock müzik bunun bir örneğidir. Elektronik/dijital enstrümanlar ile birlikte programların hazırladığı kalıplaşmış armonik yapılarla ürünler dönem dönem ortaya çıkmaktadır. Bu sayede müzik endüstrisinin yeniden üretimi gerçekleşmiş ve rock müzik başlangıçta temsil ettiği değerlerden uzak birer ürün haline gelmiştir.

3.1.2. Caz Müzik

Caz müzik, kültürel değerleri, sosyolojik geri planı ve tarihsel kökenleri olan, ilk olarak Afrika'dan Amerika'ya göç ettirilen siyahilerin üretmeye başladığı bir müzik türü olarak bilinmektedir. Amerika'da köle ticaretinin olduğu yıllarda iş gücü için Afrika'dan siyahiler getirilip köle olarak çalıştırılmıştır. Caz müzik, siyahi kölelerin birbirleriyle çalıştıkları bölgelerde veya çalışmadıkları vakitlerde, iletişim ve bağ kurma amaçlı işverenlerin algılayamayacağı şekilde davul destekli doğaçlama yaptıkları sözsözsel din dışı ritüellerdi. Bu ritüellerin başladığı yılları saptamak güçtür. İşçi kesimin acılarını ve sevinçlerini doğaçlama şeklinde bir arada yaşanmasını sağlayan araç caz müziktir. Caz Amerikalı siyahların müziğidir. Fakat bu, beyaz müzisyenlerin de caz çalamadıklarını anlatmaz. Doğaçlama olarak icra edilen bir müzik olduğu için, yaratıcıyla icra eden kişiyi birleştirir (Mimaroglu, 2013, s. 12). Yıllar içerisinde özgünlüğünü koruyarak devam eden caz müzik, toplumların içerisine sızmaya ve dinlenmeye başlanmıştır. Popüler müzik bağlamında caz müziğinin oluşumundan söz edilebilmektedir. Bu olgunun oluşabilmesi için gerekli olan ilkelerin rock müzikte olduğu gibi birçoğunun caz müzikte de olduğugörülebilmektedir.

Caz müzik, 20.yüzyılın ilk dönemlerinde sadece siyahilerin yapabildiği bir müzik türü idi. Caz kalıpları doğaçlama şekilde üretilip eğlence amaçlı tüketilmekteydi. Caz müziğinin kesin sınırlarla belirlenebilecek bir şekilde tanımının yapılması güçtür. Bunun sebebi ise caz müziğinin üretilebilmesi için, icracının müzik içerisinde doğaçlama olarak kendini ifade etme şekillerinin değişkenliğidir. Dönemsel olarak cazda armonik kalıpların ortaya çıkması ise bölgeden bölgeye değişebilen caz kültürünün zenginliğini temsil etmektedir. Rock müzikte olduğu gibi cazın da dönemsel olarak ortaya çıkmış türleri bulunmaktadır. 1890'lı yıllarda Rag Time, 1930'larda Swing ve Be-Bop, 1960'lı yılların başlarında Avant-Garde/Free Jazz şeklinde özetlenebilmektedir. Dönem, dönem eğlencenin amacına, şekline göre ortaya çıkan ve popüler olan bu türlerin temelinde ortak olan yanlar bulunmaktadır. Müzikal bağlamda ritim ve ana akımlarında farklılıklar olsa da, temel enstrümanlar (trompet, bas, davul, piyano vb.) aynı kalmış ve doğaçlama üstünden icracıya bağlı bir müzik geleneği oluşmaktadır. Sadece doğaçlamayı değil, aynı zamanda üretmeyi de gerektiren bir müzik akımı olmasından ötürü caz müzik, kendini yenileyen

formları diğer popüler müzik türlerine oranla daha az ortaya çıkmıştır. Müzikal anlamda göreceli olarak zor sayılabilecek armonik yapıların olması yeniden üretimi zora soktuğu gibi, dinleyici kitlesinin de türler arasındaki farkları ayırt etmekte zorlanmasına vesile olmuştur. Bu durumda müzik endüstrisinin yeniden üretimini sağlayabilmesi için caz müzik formları diğer müzik türlerinin içerisinde yer almaya başlamıştır.

21.yüzyıl itibariyle dijital platformlarda yer alan caz müziğin yeniden üretimi, ortaya çıktığı ilk yıllara göre anlamını yitirmiş ve ticari yapının içerisinde kendine yer bulmaya başlamıştır. Caz müziğin armonik yapısında diğer popüler müzik ürünlerinden farklı yapılar bulunmaktadır. Alternatif müzik türlerinin üretimini ve tüketimini sağlayan müzik endüstrisi, caz müziğin müzikal kalıplarından faydalanarak yeni akımların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Pop Caz bunun bir örneğidir. Popüler müziğin oluşması için gerekli olan parçaları, caz müziğin armonik yapısıyla birleştirip kitlelerin caz müziği daha kolay ayırt edebilmesini ve yeniden üretimi sağlamasına destek göstermiştir. Fakat bu oluşumların esnasında caz müziğin esas anlamını, değerini köreltmesine sebebiyet vermiştir. Kitlelerin dinlediği popüler müzik ürünlerinde aramış olduğu farklılığı caz müzik tamamlamıştır. Dijital platformlarda ve müzik altyapılarında seri üretim göreceli olarak daha kolay olabildiği için, doğaçlamanın törpülenmesine ve icra potansiyelinin artmasına sebep olmuştur. Caz müzik ile pop müziğin kesiştiği bir diğer nokta ise iki müzik türünün de eğlence odaklı ortaya çıkmış olmasıdır. Bu sebeple caz müziğin tüketim amacı ile pop müziğin tüketim amacı ortak noktada kesişmektedir.

3.1.3. Pop Müzik

Pop müzik, Rock'n Roll müzik türünün bir uzantısı olarak 1950'li yıllarda baş göstermeye başlamıştır. Popüler müzik olgusu gündelik hayat pratikleri ve rutinleri doğrultusunda, güncel yaşam standartlarına uygun olarak ortaya çıkartılmaktadır. Pop müzik oluşumunun temel unsurlarından biri eğlence odaklı üretimler gerçekleştirmesidir. Üzerinde durulması gereken bir başka nokta da “eğlence” sözcüğüdür. Popüler müzik tanımlamalarında sıkça karşılaşılan bu kavram, bilindiği gibi neşeli, hoşça vakit geçiren, keyif veren şeyler anlamına gelmektedir. Buradan hareketle eğlence ihtiyacını karşılamak üzere yapıldıkları ileri sürülen popüler müziklerin, dinleyenlerde yukarıda bahsedilen

duyguları uyandırması gerekir (Küçükkaplan, 2015, s. 23). Toplumların kendi kültürel değerlerine bağımlı veya bağımsız eğlencenin bir parçası olarak temsil edilen ve müzik endüstrisinin kendini yeniden üretmesini sağlayan gündelik yaşamın müziğidir. 20.yüzyılın ortalarında eğlence kavramıyla birlikte kitlelerini genişleterek büyüten pop müzik, endüstrinin sürekliliği için kültürel altyapılı müziklerinde içerisine girmeye başlamıştır. Rock müziğe veya Jazz müziğe göre Pop müziğin günlük tüketimi büyük kitleler için daha kolaydır. Kapitalizmin ideolojisiyle bağlantılı olarak devam eden müzik endüstrisinin yapıtaşı Pop müziktir. Toplumların yaşamış veya yaşamakta olduğu mutlulukların, hüznlerin, acıların vb.duyguların yansması olan müzik türlerinin popülerliği farklı dönemlerde maddi kazançlar (satılan kaset, cd, plak...) doğrultusunda değişebilmektedir.

20.yüzyılda kitle iletişim araçlarının gelişmeye başlamasıyla birlikte film sektörü, plak ve kaset sektörüyle birlikte müzik sektörü en kuvvetli dönemini yaşamıştır. 20.yüzyılın ortalarından itibaren Pop müziğin veya popüler müziğin başladığından söz etmek yanlış olmamaktadır. Popüler müzik, toplumların sosyal yapısına ve ekonomik yapısına göre değişkenlik gösterebilir. Pop müziğini genellikle “işçi sınıfı kültürü” ile eşdeğer kılma çabaları yaygın olup, folk müzik, geleneksel olarak tarım işçilerinin müziği olarak görülmüştür (Millward, 1992, s. 30). Popüler müzik konjonktüründe eğlence temelli müziğin ağır bastığından yukarıda bahsedilmişti fakat bu durumun farklı örnekleri de bulunmaktadır. Türkiye’de 1960’lı yıllara gelindiğinde alt kültürün yaşamını, acılarını yansıtan, köyden kente göç edip gurbet hayatı çeken kitlelerin temsilini Arabesk müzik karşılamıştır. O dönemin Türkiye’inde, popüler müziğin büyük paydasını Arabesk türü üstleniyordu. Fakat Pop müziğin insan hayatı ile ortak paydada buluşmasında ağırlıklı olarak eğlence ve aşk yaşamını temsil etmesi, hüzn temalarının tercih edilmediği anlamına gelmemelidir. Popüler müzikteki farklı dalgalanmaların sebebi ise toplumların yapısı ile doğrudan bağlantılıdır.

İnsan hayatının sosyal paylaşım platformları çerçevesinde her alana teknoloji dâhil olmuştur. Müzik endüstrisinin penceresinden bakıldığı zaman, popüler müzik 21.yüzyıl itibarıyla kitlesel bakımından doruk noktalarına ulaşmıştır. Pop müzik, süregelen dönemlerde dijitalleşen ve direk olarak amaca hizmet eden müzik ürünleriyle türlerine

ayrılmıştır. Elektronik Pop müzik, Trance müzik ve Techno müzik gibi eğlence sektörüyle bağlantılı yeniden üretimi kolay müzik türleri ortaya çıkmıştır. Dijitalleşen platformlarda kullanımı veya tüketimi çoğalan müzik ürünlerinin, üretim aşamasında icracının önemi 21.yüzyıl itibariyle azalmıştır. Seri üretimin sağlanabilmesi için oluşturulan zeminin, kapitalist sistemle bir bütün haline gelmiş olması, müziğin yeniden üretimini icracı yerine teknolojik makinelerin, bilgisayarların içerisindeki hazır altyapılı programlara devretmeye başlamıştır.

3.2.Geçmişten Bugüne Popüler Müzik İkonları

Popüler kültürün içerisinde popüler müziğin en önemli unsur olmasının bir başka sebebi ise, popüler müziğin getirisi olarak, müzik ikonlarının kitleler tarafından yıllar boyu desteklenmesidir. Popüler imajların kendi kitlesiyle kurmuş olduğu bağ, yaşanan dönemdeki toplumsal nedenlere bağlantılı veya bağlantısız olarak müzik yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu destek popüler kültürün maddi kazançları doğrultusunda incelendiği zaman, sanatçının üretmiş olduğu müzik ürünleri, sanatçıyla özdeşleşmiş olan moda ürünleri, firmaların üretmiş olduğu ve müzisyenlerin/sanatçıların kullandığı enstrümanlar gibi, birçok popüler kültür ürünlerinin pazarını aynı çatı altında buluşturmaktadır. Bu pazarın tüketimindeki en önemli unsur ikondur. Popüler kültür tam da bu noktada devreye girer ve seri üretim tarzıyla basit, herkesin kolayca erişebileceği, tüketilmeyi talep eden ikonları, pop idolleri, yiyecek, içecek, giyim malzemeleri, dergiler, spor, tv dizileri, çeşitli dönemine göre teknolojik ürünleri vb. üreterek bireyin ruhsal boşluğunu doldurup, kitle kültürünün yarattığı yarılsamaların daha da güçlenmesini sağlar (Satar, 2015, s. 70). 20.yüzyıl popüler müzik ikonlarının, müzik endüstrisinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Müzik türlerinin baş göstermeye başlaması ile ortaya çıkan popüler müzik ikonları, temsil etmekte olduğu müzik türünün özgünlüğü ile birleşmektedir. Müzik ürünlerinin içeriğinde (sözleri, müzikal yapısı), üretildiği döneme göre toplumsal bir olguya değiniyor olması veya özgünlüğe sahip olması, tüketimini kolaylaştırmaktadır. Temsil edilen müzik türü ile birlikte ortaya çıkartılan ikon ise, yansıtılan müzik ruhunun ve ürünlerinin tüketiminde başat rol üstlenmektedir.

Müzik türleri, yıllar içerisinde ortaya çıkan popüler türleri ile birlikte birçok farklı müzik ikonuna sahip olmuştur. 19.yüzyılın sonları ve 20.yüzyıl başlarındaki temel sayılabilecek müzik akımları incelendiği zaman, Caz müziğin üretimi evrelerindeki kültürel değerler doğrultusunda, kendi içerisine daha kapanık bir oluşum sergilemektedir. Caz müzikteki üretim, icracılık yeteneği gerektirdiği gibi, doğaçlama sanatını da gerektirmektedir. Bu bağlamda caz müzik ikonlarının icra sanatı ile kendini var etmesi, müzik endüstrisinin ilk adımlarını atmasını sağlamıştır. Cazın en popüler dönemlerinden biri olan Swing 1930'larda baş göstermeye başlamış ve bu dönemin en önemli caz müzik ikonu Louis Armstrong'dur. Kitle iletişim araçlarının kullanımının artmaya başlamasıyla birlikte caz sanatçılarının popülerliği filmlerde, barlarda, gazetelerde ve eğlence sektörleriyle birlikte hemen hemen her yerde artmaya başlamıştır. Örnek verilecek olursa 1930'lu yıllardan itibaren dönemin popüler caz sanatçıları Benny Goodman, Duke Ellington, Count Basie gibi yıldızlardır. 1970'li yıllarda popüler olan Caz müzik ikonları Larry Carlton, George Benson ve Bob James gibi birçok sanatçı bulunmaktadır. 1980'lerde Amerika'da Smooth Jazz'ın doğmasıyla birlikte albüm satışlarında milyonlara ulaşan sanatçılar ise Grover Washington Jr. , Kenny G ve Najee'dir³. Caz müziğin popülerliği yıllar içerisinde toplumlar tarafından benimsenmiş fakat icra edilen müziğin karmaşıklığından dolayı dinleyici kitlelerinin sayısı, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Rock müziğin popüler kültürle birlikte ortaya çıkan birçok simgesi ve ikonu bulunmaktadır. Rock'n Roll ile birlikte 1950'li yılların sonuna doğru Elvis Presley, üretilen müzik türünün popüler ikonu olmuştur. Üst kısımda mevzu bahis olduğu gibi, popüler kültür olgularının içerisinde popüler müzik ikonları, ticari yollarla ulaşabildiği her pazarın (sinema, spor, konser vb.) içerisinde yer almıştır. Rock müzik, yıllar içerisinde farklı sosyo-kültürel yapılara ve sosyo-ekonomik koşullara sahip olan toplumlar arasında, birbirinden bağımsız kendi müzik ikonunu ortaya çıkarmıştır. 1960'lı yıllarda rock müziğin üretimindeki ve eş paralellikte olan tüketimindeki artma, müzik endüstrisinin ikon yaratmasındaki etkin rolünü arttırmıştır. İngiltere'de ortaya çıkan Beatles (1960), rock müziğin önemli temsilcisi ve ikonlarından biridir. Bahsi geçen yıllar içerisinde popüler

---

³ Yanıkoğlu A. ,2007, Caz Müziğin Bugünkü Sorunları: Caz Müziğin Üretilme Koşullarının Güncel Görünümü 14-23

olan müzik ikonları, 21.yüzyıl itibariyle popüler kimliğini korumaktadır. 1960 ve 1970 yılları arasında ortaya çıkmış olan popüler rock müziği sanatçılarından ve gruplarından örnek verilecek olursa, Pink Floyd (1965), Deep Purple (1968), Led Zeplin (1968), The Rolling Stones (1962), Bob Dylan (1959), Queen (1971) gibi birçok rock müzik ikonu sayılabilmektedir. Popüler kültürle ilişkili olarak rock müzik ikonlarının, zamanla oluşturduğu kalıplaşmış imajların toplumlar üzerindeki etkileri, popüler kültür pazarlarının içerisinde dönemselsel olarak yerini almıştır. Türkiye’de ise 1960’lı yılların başlamasıyla birlikte ortaya çıkan Anadolu Rock akımının dönemlerine damga vuran önemli ikonları bulunmaktadır. Bu alternatif rock akımı ortaya Cem Karaca, Barış Manço, Erkin Koray ve Moğollar gibi müzik ikonlarını topluma kazandırmıştır. 21. Yüzyıla ilişkin müzik endüstrisinin teknolojik bağlamda yeni oluşumlar sergileyerek yeniden üretimini sağlayabilmesi, rock müziğin dijital üretiminde yeni ikonları ortaya çıkartmasını kolaylaştırmaktadır.

Eğlence amaçlı üretilen ve müzik türlerinin melezliği ile ortaya çıkan pop müzikteki ikonlar, benzer standartlarda ortaya çıkmaktadır. Rock müziğin oluşumu ile birlikte aynı dönemlerde ortaya çıkan pop müzik akımı, yani bu popüler müzik akımı, toplumlar tarafından ortak kültürel beğeni çatısı altında buluşturulmuştur. Eğlence sektörlerindeki dağılımlar müzik türlerine göre şekillenmeye başlamış ve pop müziğin endüstri içerisindeki konumu belirginleşmiştir. 1970’li yıllara geldiği zaman rock ve pop müzik türleri arasındaki müzikal farklılıklar belirginleşmeye başlamıştır. Farklılaşmanın açıklaması, rock müzikte daha sert elektrikli gitar tonlarının kullanılması, pop müzikte ise rock müziğe göre daha yumuşak tonların tercih edilmesi, kitleler tarafından kolay ayırt edilen bir farktır. Rock müzik türlerinin getirisi olarak şarkılarda yazılı olan nefret söylemleri, karşıtlık ve anarşi ruhunun varlığı Pop müzik ürünlerinde bulunmamaktaydı. Bu farklılıkların oluşması, popüler kültür öğelerinin tüketimine de yansımaktaydı. Özellikle moda sektöründe yaşanan değişimler bunun bir göstergesidir. İkonlar ile doğrudan bağlantılı olarak örnek verilecek olursa, sanatçıların saç modelleri, giyim tarzları toplum içerisindeki kitlelere de yansımıştır. Amerika ve Avrupa’daki 20.yüzyıl Pop müzik ikonlarından örnek verilecek olursa Jhon Lennon, Marc Aryan, Sasha Distel, Michael Jackson, Frank Zappa, Madonna gibi birçok pop müzik sanatçısından bahsedilebilmektedir. Türkiye’de ise Erol Büyükburç, Ajda Pekkan, Fecri Ebcioğlu ve

Sezen Cumhuri Önal gibi birçok önemli popüler müzik ikonu bulunmaktadır. 21.yüzyıl itibariyle dijital platformlarda gündelik yaşamın girdisi olarak üretilen pop müzik ürünlerinde, ikon ve imaj kontrolü müzik endüstrisinin ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Daha eski dönemlerde ortaya çıkmış olan popüler müzik ürünleri ve ikonları, 21.yüzyıl itibariyle dijital platformlarda eğlence kültürü üstüne tekrardan düzenlenip kitleler ile buluşturulmaktadır.

BÖLÜM IV. YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlemesine ilişkin bilgiler verilmektedir.

4.1. Araştırma Modeli

Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan nüfusun sayısal olarak az diye nitelendirebileceğimiz boyutlarda olması, araştırmanın perspektifini yansıtmakta kolaylık sağlamıştır. Dört ana şehrin belediyelerinden alınan resmi kaynaklara göre, KKTC'de 13 adet müzik market tespit edilmiştir. 2018 yılının Ocak ayında Başkent Lefkoşa'da bulunan Cemgöl Müzik Market'in maddi koşullar sonucunda iflas etmiştir. Günümüz dijital çağ döneminin içerisinde somut olarak tüketilen müzik ürünlerinin dönemi geçmeye başlamaktadır. Bu durumda ise müzik market dönemlerinin sonuna yaklaştığının kanıtıdır. Popüler müzik tüketiminin genel bir çerçevesini yansıtabildiği için müzik marketler ile görüşmeler yapmak tercih edilmiştir. 1970-2015 yılları arasındaki popüler müzik tüketimini inceleyen bu araştırma, müzik market sahipleri veya çalışanları ile birlikte "Görüşme Yöntemi" modeline uygun şekilde yapılmıştır. Görüşme yöntemi üç başlıkta toplanmaktadır. Bunlar: Yapılandırılmış Görüşme, Yapılandırılmamış Görüşme, Yarı Yapılandırılmış Görüşme şeklindedir. Bu çalışmada Yarı Yapılandırılmış Görüşme modeli uygun bulunmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler katılımcının algıladığı dünyayı kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlar. Bu dünyaya ulaşmak için sorularınız çoğunlukla açık uçlu olmalıdır. Bu tarz görüşmelerde ya her soru esnek cümlelerden oluşmalı ya da görüşme farklı yapılandırılmış tekniklerde hazırlanmalıdır (Merriam, 2013). KKTC sınırları içerisinde yapılan görüşmelerde, araştırma evreninin müzik marketler olarak seçildiği bu çalışmada konular ve sorulan sorular belli olup, görüşülecek kişilerin verdiği yanıtlara göre ayrıntılı durum analizi yapılmıştır.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu müzik market sahipleri veya çalışanlarından oluşmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta bulunan, Lefkoşa, Mağusa, Girne ve Güzelyurt şehirlerindeki toplam on bir adet müzik market ile görüşülmüştür. Müzik marketlerin beş

tanesi Lefkoşa'da, üç tanesi Mağusa'da, iki tanesi Güzelyurt'ta ve bir tanesi de Girne şehrinde bulunmaktadır. Girne şehrinde bulunan bir tane müzik market görüşmeyi kendi rızasıyla reddetmiştir (Movieland). Araştırmaya başlanıldığı gün Lefkoşa bölgesinde bulunan Cemgül Müzik Market iflas etmiş ve görüşme gerçekleşmemiştir.

Çalışma grubunun kaynak kişi dizini, *soyisim, isim, yaş ve eğitim durumu* sırası ile EK-1'de verilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

4.4. Görüşme Soruları

Araştırmanın görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Sorular toplamda 23 adet olup, bunların üçü kişisel sorulardan oluşmakta, yirmi tanesi ise konu ile alakalı sorulardan oluşmaktadır. Soruların oluşturulma evresinde bilim ahlakının sınırlarında içerlenebilmesi için, Başkent Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Tülay Uğuzman tarafından yardım alınmıştır. Araştırmada kullanılan Görüşme Soruları EK-2'de verilmiştir. Görüşme esnasında kaydedilen ses kayıtları, görüşülen kişi tarafından onay alındıktan sonra kayıt edilmiş ve bu çalışmada kullanılmıştır.

4.5. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Verilerin toplanması aşamasında görüşme sorularının uygulanabilmesi için müzik market sahibinden gerekli onay alınarak yapılmıştır. Uygulama esnasında görüşülen kişilerin doğal yapılarında olmaları ve içtenlikle cevap verebilmeleri sağlanmıştır. Görüşmelerin ses kayıtları deşifre edilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmelerde elde edilen ses kayıtlarını orijinal konuşma dilinde araştırmanın içerisine aktarılmıştır.

Araştırmada verilerin çözülmesi evresinde, ilk olarak veri toplama araçlarından elde edilen verileri bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşülen müzik marketleri bölgelere ayrılmış ve hepsi tek tek kendi içerisinde analiz edilmiştir. Daha sonra yapılan çözümleme

ise bölgesel analiz şeklinde olmuştur. Bu görüşmeden çıkarılan sonuçlar ise Kuzey Kıbrıs geneline dönüştürülmüş ve durum tespiti yapılmıştır.

V. BÖLÜMGÖRÜŞMELER

5.1. Suzz Vcd-Dvd Center

X- Müzik market hangi yılda açıldı?

A- Burası? 27 Nisan 1992.

X- Kaç yıldır bu işi yaparsınız?

A- Ben daha önce başka yerde çalışırdım. Ama bu sektörün içinde üniversiteden beridir varım. 1996 yılında bu işi yapmaya başladım.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

A- Ben genelde soft-rock dinlemekten hoşlanırım.

X- Dinlediğiniz müziğin hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

A- Müzikte, seste, ritimde illaki kalite isterim.

X- 2000-2015 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan hangisidir?

A- Burada genelde soft-rock, pop. Halen öyle.

X- Demektir ki bu yani, 2000-2015 yılları arasında pop müzik albümleri halen satılır?

A- Tabi ki

X- Bu yıllarda (2000-2015) üretilen rock müzik albümleri halen satılır mı?

A- O türün zaten çok fazla dinleyicisi yok. Bilinenler zaten Şebnem Ferah olsun, Hayko Cepkin olsun genelde bunlar dinlenir. Ama benim gibi eskileri dinleyenler daha çoktur.

X- 00-15 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri halen satılır mı?

A- Caz pek giden (satılan) bir tür değil, genelde istek üstüne yapılır. Dediğim gibi müşteri gelir, “ben bunları, bunları isterim” der biz de doldurur yaparız.

X- 90-00 yılları arasında en çok satan müzik türü hangisidir?

A- Gene çok fazla fark etmez yerli-yabancı pop müziktir satılan.

X- O dönemde satılan rock-pop-jazz albümleri halen satılır mı?

A- O dönem daha çok satılırdı hepsi. Genelde müşteri kendi listesini hazırlar biz cd ye çekip veririz ya da flaş belleğe yükleyip müşteriye veririz. Günümüzde rock ve pop albümleri satışı devam etmektedir. Fakat o dönemde üretilen jazz müzik albümlerinin satışı yine yoktur. Meraklısı olmadığı için satışı da yoktur.

X- 80-90'a gelelim. Yine aynı sorular olacak.

X- Bu dönemlerde en çok satan müzik türü hangisidir?

A- O zaman gene pop ve rock satılırdı.

X- O dönemde üretilen rock-pop ve jazz albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

A- Evet dediğim gibi rock ve pop satışı olmaktadır. Gerek Deep Purple, pop olarak Michael Jackson olsun, George Michael gibi sanatçıların satışları çok fazla satışı olmuştur. Günümüzde halen isteyen müşterilerimiz vardır.

X- 70-80 yılları arasında üretilmiş müzik türlerinden en çok günümüzde hangisi satılmaktadır?

A- Onu bilemeyiz biz. 70lerde genelde bakacak olursak; rock müzik dinlenirdi. Blues müzik dinlenirdi. Klasik müzik dinlenirdi. Rock'n Roll o dönemlerde vardı. Blues halen günümüzde dinlenmektedir. Jazz'dan emin değilim.

X- O dönemde çıkmış olan rock ve pop albümleri günümüzde halen satılır mı?

A- Listeler halinde yaparım.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yaptığımız müzik türü hangisidir?

A- Ben açıldığı tarihten itibaren burada değildim o yüzden emin olamıyorum. Ben daha burada bir sene bile olmadı çalışmaya başlayalı. O yüzden emin değilim. Ben daha önce Flash kasetçilikte çalışırdım. Uzun yıllar orada çalıştım. O çalıştığım dönemlerde gene en çok satan tür Pop müziktir diyebilirim.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/pop/rock/ vs) albümlerinin hangilerini satışa sundunuz?

A- (Ortamda olan başka arkadaşımı işaret ederek) Bu soruya o cevap verebilir çünkü o dur bu sektörün içinde.

A- Evet satılmaktadır. Arda Gündüz olsun, Alkapon olsun halen satılmaktadır.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınıza nasıl etki etmiştir?

A- Çok kütu etkilemiştir. Gerek müzik cd lerinde olsun gerekse film sektöründe büyük düşüşler yaşanmıştır.

Müzik market 1992 yılında açılmış olup Lefkoşa'nın merkez bölgelerinden sayılabilecek olan Kızılbaz bölgesinde konumlanmaktadır. Açıldığı yıldan itibaren dönemin cd ve kaset satışlarında öncül sayılabilecek durumdadır. 2000-2015 yılları arasında en çok "soft-rock ve pop" türünde cd ve kaset satışı olmuştur. Bu dönemlerde çıkmış olan Pop ve Rock müzik albümleri halen tüketilirken nadiren de olsa Jazz müzik albümlerinin ve mix lerinin tüketildiği ortaya çıkmıştır. 90-00'li yıllarda ise müzik tüketimi yerli ve yabancı pop türünde ağırlıklı olarak devam etmiştir. Bu yıllar içerisinde çıkmış olan Pop ve Rock müzik albümlerinin satışı güncel olarak devam etse de, Jazz müzik albümlerine talep olmadığı için satılmamaktadır. 80'li 90'lı yıllarda çıkmış olan Pop ve Rock müzik albümlerinin satışı günümüzde devam etmektedir. O dönemde çıkmış olan Jazz müzik albümlerinin satışı ise günümüzde yapılmamaktadır. 70'li-80'li yıllarda çıkmış olan rock, jazz ve pop albümlerinin satışı devam etmeyip, yine o dönemde popüler olmuş pop ve rock şarkılarını müşteriler karışık mix lerinde tercih etmektedir.

5.2. Eser Kasetçilik

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

B- Bizim burası 1992 yılında açılmıştır.

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

B- 25 yıl

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanırsınız?

B- Ben kendim daha fazla popüler müzik dinlerim yani pop müzik.

X- Dinlediğiniz müziğin hangi özelliğine dikkat ediyorsunuz?

B- Müziğin ritmine daha fazla bakarım.

X- 2000 yılı ile 2015 yılı arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir? (Eser Kasetçilik için), (rock, pop, jazz)

B- Bizim burada Jazz müzik satılmaz, Pop müzik satılır daha fazla ama genelde Arabesk türü satılır. İnsanlar Arabesk türünü tercih ediyorlar. Arabesk müzik daima en önde gidiyor ve en çok satan sanatçılardan İbrahim Tatlıses, Ahmet Kaya en çok satan. Halen şu anda bile Ahmet Kaya çok satıyor.

X- 2000-2015 yıllarında üretilen Pop müzik albümleri günümüzde halen satılır mı?

B- Evet.

X-2000-2015 yılları arasında üretilen Rock müzik albümleri günümüzde halen satılır mı?

B- Satılmaz. Bende satılmaz belki başka cd'cilerde satılır.

X- Jazz müzik zaten satılmaz demiştiniz değil mi?

B- Bizde gitmez onlar.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

B- Arabesk.

B1- Daha önce klasik müzik getirmiştik. 10 yılda satabildik.

X- 90-00 yılları arasında üretilen rock müzik, pop müzik albümleri halen satılmakta mıdır?

B- Satılmaz.

B1- O dönemde kimler vardı? Haluk Leventler vardı.

B- Hiç kimse sormaz bile artık Haluk Levent'i. Onlar bizde artık hiç gitmiyor.

X- 80-90'lı yıllarda çıkmış en çok satan tür hangisidir?

B- Ara sıra satıyoruz. Yani 80'li 90'lı yılları alanlar var. En çok satan yine pop satılıyor.

B1- Kıbrıslılar aslında pop alıyor. Cem Karaca alanlar var. Barış Manço alan var.

B- Edip Akbayram hayranları var. Erkin koray alan var.

X- Yani bu 80'li 90'lı yıllarda, 70'li 80'li yıllarda üretilmiş olan albümlerden en çok satılanlar pop müziklerdir?

B- Evet. Yani o kadar çok sanatçı var ki, bizim burada en çok Müslüm Gürses, Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses. Yani bu türler satıyor.

B1- Kıbrıslılar pop alır. TC kökenliler arabesk alır.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satan müzik türünüz hangisidir?

B- Arabesk

B1- Kesin. Bizim müşterilerimizin ağırlığı TC kökenli ve askerlerdir. Gelen Kıbrıslılar da pop alır.

X- 1970 ile 2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen müzik türlerinden hangilerini satışa sundunuz?

B1- Bir ara moda oldu Memedaliler'i satardık.

B- "Kıbrıs Şarkıları" diye bir albüm vardı. Bizde Kıbrıslı sanatçı pek fazla yok. Bir sanatçı eğer albüm çıkarırsa ve tanıdığım birisidir, alıyorum getiriyorum, satarsa ödüyorum. Grup SOS'i satmıştık. Memedaliler sattık. Kıbrıs türkülerini sattık. Farklı bir şey satmadık yani.

B1- Bizde en fazla Kıbrıs türküleri adı altında albüm var işte BRT da onunla uğraşır. Cd yapıp çoğaltmışlardı. Bir da Memedaliler ve Gazi Set satılmıştı.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızı nasıl etkilemiştir?

B1- %100 etki etmiştir. Hadi %99 diyelim. Kapatma safhasına geldik.

B- Aha bir cd ci kapandı bugün (Cemgül Kasetçilik). Kilidi vurdular bugün. Teknolojiden dolayı oldu.

B1- Teknoloji derken, internetin artık telefonlarımıza kadar girmesinden dolayı satışlarımız.

X- Teknolojinin faydalarını burada kullanıyor musunuz?

B- Ben her şeyi bilgisayarımdan yaparım. Bizim bu güne kadar ayakta kalmamızın sebebi bilgilerimizdir. 1985'den beri bu sektörün içerisindeyiz.

ESER Kasetçilik 1992 yılından itibaren bu sektörün içerisindeyiz. Lefkoşa sınır bölgesine yakın, o bölgede yaşayan Kuzey Kıbrıs kökenli insanların sayısının daha az

Türkiye kökenli asker ve Türkiyeli halkın sayısı daha fazla olduğu bilinmektedir. 2000-2015 yılları arasında üretilmiş olan müzik türlerinden en çok satış yaptıkları tür pop olmuştur. Bu yıllar içerisinde çıkmış olan rock ve jazz müzik albümleri hiç satışa sunulmamış ve satılmamıştır. 90-00 yılları arasında ise en çok satış yapan müzik türlerinin arabesk olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yıllarda üretilen rock ve pop müzik albümleri günümüzde satışı yapılmamaktadır. 80'li 90'lı yıllarda çıkmış olan pop ve rock albümlerinin satışları az miktarda olup, ağırlıklı satışların yine arabesk türünde olduğu görülmüştür. 70'li 80'li yıllarda ise arabesk-fantezi müzik türünde çıkmış olan albümlerin günümüzde satışının devam ettiği anlaşılmıştır. Müzik marketin açıldığı tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türünün arabesk olduğu öğrenilmiştir.

5.3. Mahir Kasetçilik

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

C- 1964

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

C- 18 yıldır bu işi yapıyorum.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

C- Slow müzikleri daha çok beğeniyorum. Enstrümantal tercihimdir. Gerek yabancı, gerek Türkçe. Bu yaşta daha çok bunları dinliyoruz. Zamanında pop müzikler dönem dönemdir biliyorsunuz. Gençlik başkadır, orta yaş grubu daha farklı, 60'lı yaşlarda artık Nihaventlere geçiyorsunuz.

X- Dinlediğiniz müziklerde hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

C- Yani şimdi ben müzisyen değilim. Kulağıma hangisi hoş geliyorsa onu severim. Yani duygusal, zaman zaman hareketli parçalar ama ritmi güzel hani akılda kalabilen. Çünkü bizim çocukluğumuzda böyle arajmanlar vardı ama bir sefer dinlediğiniz zaman, hem söyleyebiliyordunuz hem de melodiyi mırıldana biliyordunuz. Ha şimdiki müziklerde birazcık da heralde bizim yaş itibarı ile ne aklımda kalıyor, ne de yani sözleri aklımda kalabiliyor. Daha dinlendirici slow müzikler tercihimdir her zaman.

X- 2000-2015 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?

C- Şimdi şöyle. Ben 18 yıldır buradayım. Son 5-6 sene öncesine kadar benim Birleşmiş Milletlerden de, askerlerden de müşterilerim vardı. Rumlar vardı. Şimdi şimdi artık eskisi gibi değil çünkü internet çıktı. Her türü sattım, çok yoğun sattım. İngilize İngilizce verdim. Türklerde daha çok Sezen Aksu, Tarkan sattım. Bizim Kıbrıs çok büyük yer değil biliyorsun, herkesin bildiği sanatçıları daha çok sattım. Mesela Tarkan çıkardı mı süper satar. Sezen albüm yaptığı zaman çok iyi satar. Bunların yanında İbrahim Tatlıses satardım mesela. Yani arabeski sevenlerde var. Yabancılar zaten yabancı albümleri alıyor. Yani Coldplay'ler, karışık mixler, mesela Abba'yı tercih edenler var. Arşivimizde bunlar olduğu için genelde bunları satıyoruz. İnternet çıktığı için artık insanlar karışık mixleri tercih ediyorlar. Mesela son 1/2-2 yıldır ben orijinal kaset satıyorum. Çünkü Avrupa da tekrardan kasetler çıkmaya başlamış galiba plak çıkıyor çünkü.

X- 00-15 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

C- Türkçe olarak mesela Zakkum satarım. Kolpa satarım. Gripin satarım. Bunları tabi ki satıyorum bunlar tanınmış gruplar. Yabancılardan bu dönemde rock değildir ama Amy Winehouse sattım. Adele sattım. Coldplay zamanında çok sattım biliyorsunuz o da yabancı ünlü bir grup. Ama rock olarak satışlarımız biraz daha az.

X- 00-15 yılları arasında çıkan jazz müzik albümleri halen satılıyor mu?

C- Bizim kendi halkımız jazz a çok meraklı değil. Çok fazla alımı olmaz. Yabancılardan jazz veriyordum fakat artık fiyatlar çok pahalı. Son 5-6 senedir bayağı satışlar yavaşladı.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden günümüzde en çok satan tür hangisidir?

C- Yeşilçam müzikleri ve eski bizlerin bildiği o şarkılar halen satılmaya devam etmektedir. Gençlerden beni sevindiren bir şey oluyor. Genç mesela liseye gidiyor 70'li 80'li yılların şarkılarını çok beğeniyorlar. Ben kendi arşivimdeki cdleri gösteriyorum, beğeniyorlarsa alıyorlar. Eğer arşivimde eksik varsa İstanbul'dan sipariş edip getirtiyorum orijinal olarak. En çok satan tür ise bu dönemler için pop diyebiliriz. Yani genelde 35 yaşındaki de pop dinler, 40 da pop dinler. 50 yaş üstündekiler yaş itibarı ile sanat müziği dinliyorlar. Satış olarak pop müzik en çok satanımızdır. Türkiye'de yöresel müzikler var onları getirtiyoruz. Mesela Karadeniz'de çok fazla yöresel sanatçı var fakat burada kimse bilmiyor ve biz onları getirtmiyoruz. Halkımız genel olarak popa düşkün.

X- 80-90 yılları arasında üretilen albümlerden en çok satan tür hangisiydi?

C- Ben o yıllarda burada çalışmıyordum. Gidip geldiğim zaman gördüğüm şey yine poptu.

X- 70'li 80'li yıllarda üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

C- Ben o dönemlerde liseye gidiyordum. O dönemde Barış Manço, Ferdi Tayfurlar, Edip Akbayramlar gibi sanatçılar o dönemde en çok dinleniyordu.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

C- En çok satışı yine pop yapıyordu.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen müzik türlerinden (Jazz/Pop/Rock/...) hangilerini satışa sundunuz?

C- Şimdi onlar bana getiriyor. Kar amaçlı değil, sırf destek amacıyla sattıkça ücretlerini veriyorum satmazsam gelip kendileri alıyorlar. Mesela o dönemlerde Kıbrıs Müzik Yolcuları, Grup Net gibi sanatçıları sattık. Tayfun Atabey'in Kıbrıs'a ait Enstrümantal müziklerini sattık.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınıza nasıl etki etmiştir?

C- Kötü. Yani internetle dinliyor herkes. Yani zarar. Bizim müzik olayı çöktü diyebilirim size.

Mahir kasetçilik 1964 yılında açılmıştır. Yeri başkent Lefkoşa'nın Surlariçi bölgesinde yer almaktadır. Başkent Lefkoşa'nın turistik yerleri ile iç içe olan bir mekândır. 2000-2015 yılları arasında en çok satış yapan müzik türleri Pop ve Arabesktir. Bu yıllarda çıkmış olan rock müzik albümlerinin satışları olmaktadır fakat o bölgede yaşayan kesimden değil, gelen turist müşterilere satılmaktadır. Jazz müzik albümlerinin satışları o bölgede ki turistlerle sağlanmaktadır. 90-00 yılları arasında en çok satış yapan müzik türünün Pop olduğu öğrenilmiştir. Bu dönemde çıkmış olan rock ve jazz albümleri günümüzde halen satılmamaktadır. 80-90'lı yıllarda en çok satıl yapan müzik türünün pop ve arabesk olduğu anlaşılmıştır. 70-80'li yıllar arsında ise satışı en çok olan müzik türü pop-rock ve arabesk olduğu anlaşılmıştır. Bu iki dönemde çıkmış olan pop, rock ve jazz albümleri günümüzde halen satılmamaktadır. Fakat o dönemde çıkmış olan şarkılar mixler şeklinde kasetlerde/cd lerde satılmaktadır.

5.4. Space Müzik Store

X- Market hangi yılda açılmıştır?

D- 2008

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

D- 7 yıldır.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

D- Ağırlıklı olarak türkü dinlemekten hoşlanıyorum.

X- Dinlediğiniz müziğin en çok hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

D- Rahatlan müzik tercihimdir. Sessiz sakin müzik tercihimdir.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

D- Pop müziktir tabi ki.

X- 00-15 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri halen satılmakta mıdır?

D- Yani pop kadar olmasa da soranı isteyen var.

X- 00-15 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri halen satılmakta mıdır?

D- Çok az. Arşivim var benim, arşivimde gerek kendisi dinler gerek liste yapıp bana verir ve cd ye aktarıp veririz onlara. Az da olsa bir talebi var fakat bir pop kadar yok.

X- 90-00 yılları arasında çıkmış müzik albümlerinden en çok satan tür hangisidir?

D- Çok bir şey bilemiyorum ama 90'lı yılların Türkçe müziğine, o dönemde çıkmış olanların alıcısı var.

X- 90-00'li yılların arasında çıkmış (rock/pop/jazz...) müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

D- Tabi ki satılıyor. O dönemlerin müziklerini beğenenler üstünden 15-20 yıl geçse bile alıp dinleyebiliyor.

X- Yani, diyebilir miyiz? 90-00'li yıllarda en çok satan tür yine pop müzikti?

D- Evet. Yine pop müzikti.

X- 80-90'lı yılları arasında üretilmiş müzik türlerinden en çok satış yapan hangisidir?

D- 80-90'larda sorarsanız Türkçe müzik yok. Genelde 90'dan sonrası satılır. Satılanlar da pop müziktir. 90'dan öncesinden satılanlar ise Zeki Müren var, Müzeyyen Senar var, soranları isteyenleri var.

X- 70-80'li yıllar arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

D- Türk sanat müziğidir.

X- 70-80'li yıllarda üretilen (rock/pop/jazz...) müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

D- Evet satılmaktadır. O dönemde çıkmış olan yabancı pop müzik albümleri ve rock müzik albümleri, Beatles gibi Michael Jackson gibi ünlüler satılmaktadır.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

D- Yine pop müziktir.

X- 1970 ile 2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/rock/pop...) albümlerinden hangilerini satışa sundunuz?

D- O kadar eskisini hatırlayamam ama ara ara bazı sanatçılar burada albüm yapıyor. Çeşitli türlerde (halk müziği/hip hop/pop müzik/rock müzik) sanatçılar burada albümlerini getirip bize verdiler. Bizde burada satışa sunduk. Gelirini getiren kişiye verdik.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarımızda nasıl etki yaratmıştır?

D- Artık tek tip müzikler dinlenmeye başlandı. Popüler olan ne ise o satılmaya başlandı. İçeriğine bakmadan artık herkes tek tip müzik dinlemeye başlıyor. Kim olduğuna bakmadan kafasına göre herkes aynı türleri alıp gidiyor. Şu andaki insanların bir tarzı da yok. Arkada bir şeyler çalsın yeter. Satışlar olarak da biz burada her türlü müziği barındırıyoruz. Farklı (aynı zamanda film, oyun ve elektronik eşya mağazasıdır.) müşterilerimizin de olması satışlarımızı ayakta tutmuştur.

Space Müzik Market 2008 yılında açılmıştır. Başkent Lefkoşa'nın merkezi sayılabilecek bölgelerinden Yenişehir bölgesindedir. Hem Kıbrıs halkının, üniversite

öğrencilerinin, turistin hem de askerin ortak olarak yaşadığı bölgelerden bir tanesidir. Müzik marketin içerisinde sadece müzik cdsi satılmamaktadır. Çeşitli bilgisayar aksesuarları ve elektronik eşyalarında satıldığı bir müzik markettir. 00-15 yılları arasında en çok satış yapan müzik türünün Pop olduğu öğrenilmiştir. Bu dönemde çıkmış olan rock ve jazz müzik albümlerinin satışları az da olsa devam ettiği öğrenilmiştir. 90-00 yılları arasında çıkmış olan rock/pop/jazz müzik albümleri günümüzde satışları devam etmektedir. Bu yıllarda en çok satan müzik türünün yine pop olduğu öğrenilmiştir. 80-90'lı yıllarda en çok satan müzik türü Türk Sanat Müziği olduğu anlaşılmıştır. Bu dönemlerde çıkan pop albümleri ise daha az satılmaktadır. Rock ve jazz müzik albümleri ise nadiren satılmaktadır. 70'li 80'li yıllarda en çok satışı olan müzik türü ise Türk Sanat Müziğidir. Bu dönemlerde çıkmış olan rock ve pop müzik albümleri günümüzde halen aktif olarak satılmaya devam etmektedir. Mekânın açıldığı tarihten itibaren en çok satışını yaptığı müzik türü Pop müziktir.

5.5. Flash Kasetçilik

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

E- 1987 yılında açılmıştır.

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

E- 31 yıldır bu işi yapıyorum ben.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

E- Enstrümantal müziği severim ben. İçerisinde söz olmayan içerikli müzikler severim.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

E- Türkçe hareketli ve slow müzikler aynı zamanda yabancı pop müzikler.

X- 00-15 yılları arasında üretilen (rock/pop/jazz...) albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

E- Çok ender satılmaktadır. Belli başlı sanatçıların kökleşmiş beyinlere yapışan şarkılarını daha çok satıyoruz kendi yaptığımız mix cdlerde. Jazz müzik ise hep satar. Onun bir çizgisi vardır her zaman. Mutlaka dinleyicisi vardır ve satışları hiç bitmez. Her çıkan dönemdeki albümlerin alıcısı mutlaka vardır.

X- 90-00 yılları arasında en çok satan müzik türü hangisiydi?

E- Arabesk. İbrahim Erkal gibi İbrahim Tatlıses gibi sanatçıların albümleri çok satmıştır. Pop müzik satışı da çok olmuştur.

X- 90-00 yılları arasında üretilen (rock/pop/jazz...) müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

E- Caz müziğin çizgisi hiç değişmemiştir hep sattık. Evet, o dönemdeki albümler tercih edilir ama gelen yaş kesimine göre değişir.

X- 80-90'lı yıllar arasında üretilen müzik türlerinden en çok satan hangisidir?

E- Arabesk olabilir çünkü 70ler 80ler fark etmez her dönemde çok sattık arabeski. Best of lara bakarsan en çok hangilerininin tüketildiğini anlayabilin. Yine pop müzik ve arabesk müzik çok satmıştır. Rock best of larımız da çok satmaktadır. Jazz best of larımız da satmaktadır. Müşterilerimize 80lerin 90ların best of ları çok cazip gelmektedir biz de yenilik olsun diye sürekli yeni mixler yapıp satışlarımızı devam ettiriyoruz.

X- 70-80'li yıllarda üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

E- Yine alıcıları aynıdır değişmez. Türkü türlerimiz, pop türlerimiz, rock müzik türleri çok satmaktadır. Albümler tamamıyla bitik durumdadır. O dönemdeki şarkıları derleyip toparlayıp mixler halinde insanlara biz satışa sunuyoruz. Hiç ayırt etmeksizin hepsi satılıyor. Adanın her köşesinden insanlar gelir ve bizim Flash mix lerimizi alır.

X- Açıldığıımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

E- Hareketli İngilizce ve hareketli pop müzik çok satmıştır.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (rock/pop/jazz...) albümlerinden hangilerini satışa sundunuz?

E- Evet sunarız. Kendi albümlerini bize getirirler, bizde satışa sunarız alınan parayı da direk olarak albümün sahibine veririz. Satış olarak sorarsanız çok zayıf diyebilirim. Yabancı ülkeden gelenlere ise kendi Kıbrıs folklorik müziklerimizi ender da olsa satarız.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızda nasıl etki etmiştir?

E- E düşüş oldu. Artık herkes kendi telefonundan girer istediğini dinler duruma geldi. Bizde genelde liste potansiyeli yüksek olduğu için satışlarımız devam edebildi. Bir düşüş olduğu kesin ama müşterilerimiz sağ olsun bizi ayakta tuttu.

Lefkoşa'nın Taşkinköy bölgesinde yer almaktadır. Bölgede ikamet edenler ağırlıklı olarak yerli halktan oluşmaktadır. Mekân 1987'de açılmıştır. 00-15 yılları arasında en çok satışı yapılan müzik türü poptur. Bu dönemlerde çıkmış olan pop ve rock müzik albümleri en çok satılanlar olarak satışları devam etmektedir. Jazz müziğin satışı günümüzde devam etmektedir. 90-00'li yıllarında en çok satış yapan müzik türü arabesk olurken, ardından gelen tür ise pop müziktir. 80'li 90'lı yıllarda çıkmış olan albümlerden en çok satılanlar yine pop ve arabesk müzik olduğu anlaşılmıştır. Bu dönemlerde çıkan rock ve jazz müzik albümlerinin satışlarında değişiklik olmadığı ve satışlarının devam ettiği öğrenilmiştir. 70'li 80'li yıllarda çıkan müzik albümlerinden en çok satışı olan tür arabesk ve poptur. Bu dönemde çıkmış rock ve jazz albümlerinin satışları minimuma düştüğü gözlemlenmiştir. Fakat bu dönemlerde çıkan müziklerin karışık albümlerin içerisinde sunumu ve satışı aktif olarak devam etmektedir. Müzik marketin açıldığı tarihten itibaren en çok satış yaptığı tür pop müziktir.

5.6. Çınar Medya Cafe

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

F- 2010

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

F- 8 yıldır.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

F- Her türlü müziği dinlerim. Kendi işim olduğu için zaten hepsini dinlerim. Her tarzı dinlerim.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satılan tür hangisidir?

F- Pop müziktir. Yüzdeler verecek olursak %60 pop müzik, %40 ise arabesk müziktir.

X- 00-15 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri halen satılmakta mıdır?

F- Yani nasıl söylesem; 100 müşteriden iki tanesi gelip rock tercih ediyor.

X- 00-15 yılları arasında üretilen caz müzik albümleri halen satılmakta mıdır?

F- Caz müzik hiç yok.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden günümüzde en çok satan tür hangisidir?

F- Yine aynı şekilde pop ve arabesk müzik satıyorum. Ben hala İbrahim Tatlıses, Ajda Pekkan, Ferdi Tayfur satıyorum yani.

X- 80-90'lı yıllarda çıkmış olan albümler halen satılmakta mıdır?

F- Satılıyor. Genelde pop ağırlıklı değil de slow müzik ağırlıklı satıyorum. Geçen bir müşterim istemişti, 70-80-90'lı yıllara ait slow müzikler cd si yapmıştım. Yani yine pop müzik diyebiliriz.

X- 70-80'li yıllarda çıkmış olan rock müzik albümleri günümüzde halen satılıyor mu?

F- Genelde müşteri gelip bizde bunlara bakmıyor. Bizim müşterilerimiz yerli değil. Yabancı müşteriler de onları tercih etmiyor. Bizim kendi oluşturduğumuz karışık albümler var onları daha çok satıyoruz. Onlarında genelde birçoğu pop müzik oluyor. Yıllarına, aylarına göre ayırıp satışına sunuyoruz ve her dönemin en iyi parçalarını seçmeye çalışıp satmaya çalışıyoruz.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

F- Yine pop müzik

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen albümlerden hangilerini satışa sundunuz?

F- Genelde bende geleneksel şarkılar bulunmaktadır. Dilliriga, Feslikan gibi geleneksel şarkıların olduğu karışık cd leri satışa sunuyorum. Özellikle müşterilerin gelip de Kıbrıslı bir sanatçının albümünü sorup da alması çok nadirdir.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınıza nasıl etki etmiştir?

F- Kötü yönde etkilemiştir. Eskiden herkes ulaşamıyordu müziklere filmlere. Kısıtlıydı imkânlar. Müzik siteleri azdı, müzik indirecek yerlerin sayısı azdı. Sadece bilenler bu işi

yapabiliyordu. Şimdi artık herkes bu konuda bilgi sahibi olduğu için satışlarımızı kötü yönde etkiledi. Eskiden sadece cd vardı, artık çeşitlilik çok fazla olduğu için herkes istediğine ulaşabiliyor. Oturmuş bir müşterimiz olmasaydı şimdiye ayakta durma ihtimalimiz hiç yoktu.

Müzik market Girne şehrinin Karakum bölgesinde olup, 2010 yılında açılmıştır. Üniversite öğrencilerinin, yerel halkın ve turistlerin ortak olarak yaşadığı bir yerde konumlanmaktadır. 2000-2015 yılları arasında çıkmış olan müzik türlerinden en çok satışı yapan Pop ve Arabesk müziktir. Müzik markette Jazz müzik albümleri hiç satılmamaktadır (talep olmadığından dolayı). Bu dönemlerde çıkmış olan rock müzik albümleri ise satılmamaktadır. Müzik markette, 70'li yıllardan günümüze kadar olan sürede çıkmış olan sadece pop ve arabesk türü albümlerin satışı devam etmektedir. Açıldığı tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü ise Pop müziktir.

5.7. 2001 Müzik Market

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

G- 1976

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

G- 1976'dan beri bu işi yapıyorum.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

G- Her tür müziği dinlemekten hoşlanırım. Müzikleri hiç ayırmadım, ayırmam da.

X- Dinlediğiniz müziğin hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

G- Sesler değil benim için önemli olan müziktir. Çalanların söyleyenlerin bir anlamı yoktur benim için, ben müziğine dikkat ederim. Çünkü ben müzik yapardım benim işim o idi. Zamanında orkestramız vardı.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

G- Pop müzik olurdu.

X- Bu yıllarda üretilen pop müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

G- Halen satılıyor.

X- 00-15 yılları arasında üretilen rock ve jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

G- Caz yok hiç. Jazz hiç satılmadı bizim, rock müzik da çok az satıldı. Cem Karaca, Edip Akbayram satılır. Onlar genelde isimleri sayesinde satmaktadır. Bizim müşterilerimiz müziğin tarzını ayırmıyor, sanatçıları ayırıyor. O dönemde güzel olan hangisi ise o alınıyor.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

G- Arabesk ve fantezi türü satıldı. Arabeskten fanteziye geçiş gibi oldu.

X- 90-00 yılları arasında çıkmış olan (rock/pop/jazz...) albümleri halen satılmakta mıdır?

G- Evet, talep vardır. Yenile başladı onlara. 90'lı yılların albümleri çok aranmaya başlandı, Yabancı da Türkçe da.

X- 80-90 yılları arasında çıkmış en çok satan müzik türü hangisidir?

G- Arabesk diyebiliriz.

X- Bu dönemlerde çıkmış rock, pop ve jazz albümleri günümüzde halen satılır mı?

G- Evet, satılırdı ama çok az. Arabesk gene öndeydi. O zaman Cem Karaca, Barış Manço gibi isimler çok fazla satılırdı. Belli başlı sanatçılar hep satardı o zaman da. Yani öyle aradaki sanatçılar hiç satılmazdı.

X- 70-80'li yıllarda en çok satan müzik türü hangisiydi?

G- 70-80 hep arabesk. Bir da fantezi vardı başka bir şey yok zaten.

X- 70-80'li yıllarda çıkmış (rock/pop/jazz...) albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

G- Yani birazcık satardı ama neredeyse hiç denecek kadar az.

X- Açıldığı tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

G- Fantezi diyebiliriz. Aklıma gelen Ebru Gündeş, Sibel Can gibi isimleri çok çok fazla sattık. Fantezi deyince bunların hepsini kapsar. Arif Susam'da, İbrahim Tatlıses da, hepsinden çok fazla sattık.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (rock/pop/jazz...) albümlerinden hangilerini satışa sundunuz?

G- Çok çok çok geldi fakat hiçbiri da satamadı. Bana getirip cd lerini verdiler bak göresin hepsi durur. Bak halen buradadırlar. Var iki aydır çıktı albümü ama galiba bir tane sattı. Tercih etmiyor insnalar ama karışık geleneksel şarkıların olduğu albümü çok satıyoruz. Yabancıya da çok sattık bizim kendi halkımızda hep aldı. Sanatçı olarak hiç satamadım ben başka yerleri bilmem.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızı nasıl etkiledi?

G- Sıfıra düşürdü. Artık her gün neredeyse bir müzik türü çıkar ve bu bizi çok kötü yönde etkiledi. Eskiden çok az müzik türü vardı ama teknoloji bu durumda değildi. İnsanlar mecburdu gelip kaset almaya. Plaktan başladık biz onları da hep alırlardı. Plaktan sonra kaset çok ilerledi. Yetiştirmedik satalım. Hele hele 75'ten sonra askerin gelmesi bizi 80'lere 90'lara kadar götürdü. Askerin gelmesi bizim Türkiyeli sanatçıların albümlerini daha çok satmamıza sebep oldu. Kaset yetiştiremez olurduk. Sonra bu iş yavaş yavaş zora girdi. Kapama raddesine geldik. Bizi ayakta tutan ise benim yaptığım karışık cd lerdir. Düzenli müşterilerim çok azaldı, karışık cd lerin olması işimizi götürmemize sebep oldu.

Müzik market 1976 yılında açılmıştır ve Güzelyurt şehrinin, G. Çarşısı bölgesinde bulunmaktadır. Turistik bir bölge olmasından dolayı bölge halkı, asker ve turistler beraber konumlanmaktadır. 2000-2015 yılları arasında çıkmış olan müzik türlerinden en çok satışı yapan Pop müzik olmuştur. Müzik markette jazz müzik hiç satılmamaktadır. Müzik markette rock müzik albümlerinin satışları çok az yapılmaktadır. 90-00 yılları arasında en çok satış yapanlar arabesk-fantezi türleri idi. Bu dönemlerde çıkmış olan pop müzik albümlerinin halen satışı devam etmektedir. 80'li 90'lı yıllarda ve 70'li 80'li yıllarda en çok satış yapan müzik türü arabesk olduğu öğrenilmiştir. Bu dönemlerde popüler olan rock müzik ve pop müzik sanatçılarının albümleri günümüzde satışı devam etmektedir. Müzik marketin açıldığı tarihten itibaren en çok satışını yaptığı müzik türü Arabesk-Fantezi olduğu öğrenilmiştir.

5.8. Atınç Müzik Market

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

H- 1995 yılında açıldı.

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

H- Açıldığı tarihten itibaren

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

H- Ben her tarzı dinlerim. Güzel olan her tarzı dinlerim.

X- Dinlediğiniz müziğin en çok hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

H- Sözleri ve yorumu güzel olsun isterim.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

H- 2000'li yıllarda zaten bir pop patlaması yaşandı.

X- Bu yıllar arasında çıkan pop, rock ve jazz müzik albümleri halen günümüzde satmakta mıdır?

H- Ben burada hep eskileri satarım. Yeniler bende hiç satılmaz. Eski yıllara gidince satışlarım hep artar. Ben kaç yıldır bu işin içindeyim, Cem Karacayı halen satarım. Ahmet Kaya'yı satarım. Ferdi Tayfur'u satarım. Yeni çıkan sanatçıların hepsi günü birlik sanatçılardır. O yüzden ben dükkânım da bulundurmam yenileri.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

H- Tarkan'ların, Sertap Erener'lerin patladığı dönemlerde pop müzik daha çok gündemdedi. Zaten internetler çıktıktan sonra bizim işimiz bitti tamamı ile.

X- 80-90 yılları arasında çıkan müzik türlerinden en çok satış yapan tür hangisiydi?

H- En çok arabesk müzik giderdi.

X- Bu tarihlerde çıkan pop, rock ve jazz müzik albümleri günümüzde halen satmakta mıdır?

H- O dönemde rağbet görmezdi fakat günümüzde satarsınız tabi ki. Jazz müzik zaten hiç satmam. Hiç alakası yok yani. Ben bu işi yapmaya başladığım tarihten itibaren jazz müzik hiç satmadım. Rock müzik albümlerini da o dönemdekileri satarım.

X- 70-80 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?

H- Vallahi halen satılmaktadır o dönemde ünlü olanlar. Cem Karaca, Erkin Koray, Edip Akbayram, Barış Manço, Selda Bağcan, Sezen Aksu, Nilüfer gibi sanatçılar halen satılmaktadır. Ben rahatlıkla söyleyebilirim ki, Cem Karaca'nın albümünden 100 tane çoğaltayım hiç umurum olmaz. Çünkü satacağımdan eminim. Ben burada kaset da çekerim. Halen günümüzde bile cd den çok kaset satıyorum. Geçtiğimiz günlerde yabancı bir müşteri gelmişti, benim burada Edip Akbayram kasetlerini gördü. Hepsini satın aldı ve gitti. Benim arabamda kasetleri da var ben hayranıyım. Mağusa'dan geçen bir müşterim geldi, gördü Ümit Besen'in kasetlerini hastası olduğunu söyledi hepsini aldı gitti. Plaklara bir geri dönüş yaşanmaya başlandı ve bu kaset satışlarını da tekrardan artırıp piyasaya döndürdü. Cd lerin ömrü uzun değil. Ben evimde beklettiğim 10.000 adet kasetim var. Boş kasetim kalmadı ve Türkiye'den yana yana kaset getirmeye, bulmaya çalışırım. Kasetin ömrü çok daha fazla uzun olduğu için onları yapmaktan, tekrardan doldurmaktan korkmam. Cd'yi ancak birileri bana kendi listesini verirse yaparım yoksa başka türlü hiç yapmam. İnsanlarda eskiye doğru tekrardan bir sevgisi artmaya başladı.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

H- Arabesktir. Açıldığım zamanlarda gelen askerlere çok fazla kaset doldururduk. Cumartesi günleri tabur ile beraber 40-50 tane kaset isteği gelirdi. Kasetlere arabesk müzik çekmemi isterlerdi. Kasetleri alınca ailelerine gönderirlerdi. Hep arabesk sattım.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/pop/rock...) albümlerinden hangilerini satışa sundunuz?

H- Hiç birini satışa sunmadım. Kimse bana cd sini getirip vermedi. Hep elden satmayı tercih ettiler. Cevdet Aktepe'ye ilk kasetini ben yaptım. Aynı köylüyüz. İkimiz da Bostancı köyündünüz. Kasetin moda olduğu dönemde Cevdet'te bu işe başlamıştı. Girne bölgesinde ve iki tane de Güzelyurt bölgesinde dükkânım vardı. Ona ilk kasetini ben doldürmüştüm. Bir dönem plak koleksiyonum vardı hepsini İstanbul'daki bir mekâna sattım. Yaptığımdan sonra pişman oldum ve kasette aynı hatayı yapmadım. Kayseri'den gelen bir turist benim dükkânım da ki İbrahim Tatlises kasetini çok beğendi. Kayseri'ye dönünce bana mesaj attı ona kasetleri yollamam için. Nedeni ise hiçbir yerde aynı kaseti bulamadı.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınıza nasıl etki etmiştir?

H- Ben teknoloji ile nostaljiyi birleştirdim. řu anda plağı cd ye çevirebilecek, cd yi kasete çevirebilecek bir makinem var. Satışlarımı tabi ki etkiledi fakat kaliteli albüm sayısının da azalmasından dolayı satışlarda azalma oldu. İnternette dolay sanatçılarda maliyetinden dolayı artık cd çıkarma, albüm çıkarmanın peşini bıraktı. Ben hep listeler ile satış yaparım. Artık 2017'nin bile eskimiş olduğunu dūřünen bir mūzik piyasası var. O yūzden ben da hep karışık şarkılardan kaset ve cd doldururum. Benim sattığım sanatçılar ömür boyu satışı hiç bitmeyecek sanatçılardır. Koleksiyon yapan kiři mutlaka gelip toplu alışverişini yapar bu yūzden iim rahattır.

Mūzik market 1995 yılında açılmıř olup, Gūzelyurt bölgesinin, G. arşı bölgesinde bulunmaktadır. Turistik bir bölge olmasından dolayı bölge halkı, asker ve turistler beraber konumlanmaktadır. 2000-2015 yılları arasında en çok satıř yapan mūzik tūrünün Pop mūzik olduđu renilmiřtir. Mūzik marketin Jazz mūzik albüm satıřı hiç olmamıřtır. Bu yıllarda çıkmıř olan Pop ve Rock mūzik albümlerinin satıřları ise devam etmemektedir. 90-00 yılları arasında en çok satıř yapan mūzik tūru Pop mūziktir. Bu dönemlerde çıkmıř olan Rock mūzik albümleri gūnūmūzde mixler řeklinde satılmaktadır. 80-90 yılları arasında en çok satan mūzik tūru arabeskti. Bu yıllarda çıkmıř olan Pop ve Rock mūzik albümlerinin gūnūmūzde satıřı devam etmektedir. 70'li 80'li yıllarda popüler olan Rock, Pop ve Arabesk-Fantezi tūrlerinin satıřları gūnūmūzde devam etmektedir. Mūzik marketin açıldıđı tarihten itibaren en çok satıř yapan tūru Arabesk mūziktir.

5.9. Paşa Tur- Mağusa

X- Mūzik market hangi yılda açılmıřtır?

I- 1993-1994 yıllarında açıldı.

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

I- 94'den beri bu işi yaparım

X- En çok hangi tūr mūzik dinlemekten hořlanıyorsunuz?

I- 60-70-80'ler rock mūzik dinlemekten hořlanırım.

X- Dinlediđiniz mūziđin en çok hangi özelliđine dikkat ediyorsunuz?

I- Ritmi da, sözleri da dikkat ettiğim özelliğidir.

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

I- Pop müziktir.

X- Bu yıllarda üretilmiş olan Rock ve Jazz albümleri günümüzde halen satmakta mıdır?

I- Satılır fakat gene eski kesimden insanlar alır. Gençler dinlemiyor yani. Rock da satılır jazz da satılır ama alanların hep yaşı büyük insanlardır. Gençlik sadece pop dinler artık. Blues ve Jazz da düzenli olarak satılır.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

I- Rock müzik çok satmıştı.

X- Bu yıllar arasında Pop ve Jazz müzik albümleri günümüzde halen satılır mı?

I- Satılmaz çünkü eski kalite ve ruh yok. Yeni Rock grupları, yeni Jazz grupları eskileri kadar köklenemediği için satılamıyor. O dönemde çıkmış olanlar fakat satar. Pop da satar, Jazz da satar.

X- 80-90 yılları arasında üretilen Rock, Pop, ve Jazz müzik albümleri halen satılıyor mu?

I- Satılır fakat sadece bizim dönemdeki insanlar alır. Gençler hiç almaz.

X- 70-80'li yıllar için de aynileri geçerli mi?

I- Evet, geçerlidir. Pop müzik, rock müzik düzenli olarak bu yıllardakiler satılır.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

I- Şu an da poptur. Eskiden rocktu. Onun öncesinde bir dönem de reggae. Şimdi poptur. 00'lerin başına kadar neredeyse hep rock, jazz ve blues giderdi. Bir dönem reggae oldu ve 2000lerden itibaren hep popa dönüş oldu.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (rock/jazz/blues/pop...) müzik türlerinden hangilerini satışa sundunuz?

I- Hepsinden satışa sunduk. Satışlar iyi idi. Hepsi olmasa da birçok sanatçınınkini iyi derecede sattık. Grup SOS'in albümünü çok fazla satmıştık. Güzelyurt bölgesinden Öрге Volkan'ın albümü çok satmıştık yenilerden.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızı nasıl etkiledi?

I- Çok etkiledi. %60-%70 satışlarımız düştü.

Müzik market 1993 yılında açılmış ve Mağusa şehrinin Salamis Yolu üzerinde bulunmaktadır. Bölgede yerli-yabancı öğrenciler ve yerel halk beraber konumlanmaktadır. 2000-2015 yılları arasında en çok satış yapan müzik türü Pop müziktir. Bu dönemde çıkmış olan Rock ve Jazz müzik albümlerinin günümüzde satışları devam etmektedir. 90-00 yılları arasında en çok satış yapan müzik türü Rock olmuştur. Bu dönemlerde çıkmış olan Jazz ve Pop müzik albümleri günümüzde satılmaya devam etmektedir. 80-90'lı yıllarda çıkmış olan müzik türlerinden en çok satışı yapan Pop müzik ve Rock müzik olmuştur. 70'li 80'li yıllarda çıkmış olan Rock, Pop ve Jazz müzik albümlerinin satışları günümüzde devam etmektedir. Açıldığı tarihten itibaren en çok satış yapan türü Pop müziktir.

5.10. Melodi Müzik Center

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

J- 1984 yılında.

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

J- Bu benim esas mesleğim değil yan meslek olarak yaparım. Daha öncesinde 70'li yıllardan beridir ben, DJ lik yapardım. Sonrasında bıraktım. Çok fazla plak, kaset ve cd arşivim vardı. Ortada boş duracağına başkasına satmayı düşündüm ve burasını açtım.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

J- Popüler İngilizce müzik dinlemekten hoşlanırım.

X- Dinlediğiniz müziğin hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?

J- Melodisi ve ses önemli benim için

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

J- Arabesk türüdür.

X- Bu yıllarda üretilen rock-pop-jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

J- Satılmaktadır. 3 tür da satılır. Popüler müziği daha çok gençler dinler. Orta yaşlılar daha çok arabesk-fantezi türünden dinler. Kültürel seviyesi biraz yukarda olanlar ise yabancı blues/jazz/rock albümlerini tercih eder.

X- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

J- Pop müzik diyebiliriz.

X- Bu yılların arasında üretilen jazz ve rock albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

J- Kültür seviyesi daha yüksek insanlar gelip tercih ediyor. Türkiye'den gelen göçmen insanlar ise daha arabesk-fantezi türünde müzikleri tercih ediyor.

X- 80-90 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

J- Pop müziktir.

X- 70-80 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

J- Arabesk daha çok satılmaktadır. 70-82 yılları arasında İbrahim Tatlıses'ler Ferdi Tayfur'lar satılmaktaydı.

X- Bu dönemde çıkmış olan (rock/pop/jazz...) albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

J- Anadolu rock satılır. Jazz hiç satmam zaten talep de yok.

X- Açıldığımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

J- Genel olarak pop müziktir.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/pop/rock...) albümlerden hangilerini satışa sundunuz?

J- Kuzey Kıbrıs'ta üretilen müziğin en büyük problemi pazarlama problemidir. Karşılıksız emek verip zevklerini tatmin etmeye çalışıyorlar. Bu işten para kazandıklarını zannetmiyorum. Daha önce albümünü getiren oldu fakat satış konusu tatmin etmediği için yavaş yavaş elden satmaya çalışıyorlar. Talep de yoktur, istek da yoktur. Kendileri albümlerini getirdiği zaman sadece satarız.

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızı nasıl etkiledi?

J- Kötü etkiledi. Bu işi artık kimse yapmak istemez nedeni ise para getirmez artık. Ben da bu işin hastasıyım diye devam ederim. Ben bir gün müziksiz kalayım rahatsız olurum o yüzden devam ederim bu işe. Festivallerde eskiden 5 kişi vardı artık sadece ben yaparım. Kimse kalmadı. İnternet hızlandık sonra bizim işimiz daha kötüye gidecek. Bu sektörün sonuna gelinmiştir.

Müzik market 1984 yılında açılmış olup Mağusa şehrinde Salamis Yolu bölgesinde bulunmaktadır. Bölgede yerli-yabancı öğrenciler ve yerel halk beraber konumlanmaktadır. 2000-2015 yılları arasında en çok satış yaptığı müzik türü arabesktir. Bu yıllarda üretilen Rock müzik, Pop müzik ve Jazz müzik albümleri günümüzde satmaya devam etmektedir. 90-00 yılları arasında en çok satış yapan müzik türü popdur. Bu dönemde çıkmış olan Jazz müzik ve Rock müzik albümlerinin günümüzde satışları devam etmektedir. 80-90'lı yıllarda üretilen türlerden en çok satan Pop müziktir. Bu yıllar içerisinde üretilen Rock ve Jazz müzik albümlerinin satışları neredeyse sıfıra düşmüştür. 70'li 80'li yıllarda üretilen türlerden en çok satan Arabesk müziktir. Bu yıllar içerisinde üretilen Jazz albümleri satılmamaktadır. Bu dönemlerde üretilmiş Rock ve Pop müzik şarkıları karışık albümler içerisinde satılmaktadır. Müzik marketin açıldığı tarihten itibaren en çok satan türü Arabesk müziktir.

5.11. Nil Müzik Market

X- Müzik market hangi yılda açılmıştır?

K- 2000 yılında

X- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

K- 18 yıl oluyor.

X- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?

K- Pop müzik

X- Dinlediğiniz müziğin en çok hangi özelliğine dikkat ediyorsunuz?

K- Melodisine

X- 00-15 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan tür hangisidir?

K- Pop tarzıdır.

X- Bu dönemlerde üretilen rock müzik ve jazz müzik albümleri satılmakta mıdır?

K- Hayır, rock ve jazz hiç satılmamaktadır.

X- 90-00 yılları arasında çıkmış olan müzik türlerinden en çok satan hangisidir?

K- Yine poptur. Bu dönemlerde çıkan rock ve jazz albümleri hiç satmaz.

X- 80-90'lı yıllarda çıkan pop albümleri halen satılmakta mıdır?

K- Evet, satılmaktadır. rock çok az satılmıştı ve jazz yine satılmaz. Arabesk-fantezi türleri da satılmaktadır.

X- 70-80'li yıllarda çıkmış olan rock pop ve jazz albümleri halen satılmakta mıdır?

K- Çok az. Çok nadiren satılır. Çok talep yok.

X- Açıldığıımız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?

K- Yabancı karışık şarkılar yani yine pop müziktir.

X- 1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/pop/rock...) albümlerden hangilerini satışa sundunuz?

K- Sanatçılar getirdikçe sattık. Para karşılığı talep etmeden sattık

X- Teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınızı nasıl etkilemiştir?

K- Kötü yönde etkilemiştir.

Müzik market 2000 yılında açılmış olup Mağusa şehrinin Salamis Yolu bölgesinde bulunmaktadır. Bölgede yerli-yabancı öğrenciler ve yerel halk beraber konumlanmaktadır. Müzik markette Rock ve Jazz müzik albümleri bulunmamaktadır. 2000-2015 yılları arasında en çok satan tür Pop müziktir. Bu yıllar içerisinde üretilmiş Rock müzik albümleri ve Jazz müzik albümleri satılmamaktadır. 90-00 yılları arasında en çok satan tür Pop müzik olduğu öğrenilmiştir. Bu yıllarda üretilmiş olan Arabesk-Fantezi türü müzik albümleri günümüzde satılmaktadır. 80-90'lı yıllarda üretilmiş olan müziklerden günümüzde en çok

satan tür Pop müziktir. Bu dönemdeki üretilmiş Rock müzik albümleri az da olsa satılmıştır. Bu yıllarda üretilmiş olan Arabesk-Fantezi türlerindeki albümler günümüzde satılmaktadır. 70-80'li yıllarda üretilmiş olan albümlere hiç talep olmamakta ve satılmamaktadır. Müzik marketin açıldığı tarihten itibaren en çok satış yapan türü Pop müziktir.

5.12. Bulguların Yorumlanması

Kuzey Kıbrıs'ta yer alan toplam on bir adet müzik marketle görüşülmüştür. Bunların beş tanesi Lefkoşa, üç tanesi Mağusa, bir tanesi Girne ve iki tanesi Güzelyurt şehrinde bulunmaktadır. Dört büyük ana şehirde gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ortak paydalar ve zıt paydalar olduğu ortaya çıkmıştır. 2000-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta bulunan müzik marketlerin ortak olarak sattıkları müzik türünün Pop müzik olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yıllar arasında üretilmiş olan diğer müzik türlerinin satışları Pop müzik kadar olmamıştır. Arabesk müziğin (İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay), bu yıllar içerisinde Pop müzikten sonra en çok tüketilen müzik türü olduğu öğrenilmiştir. Lefkoşa şehrinde bulunan müzik marketlerde Rock ve Jazz müzik ürünlerinin tüketimi yer yer ve dönem dönem değişiklik göstermektedir. Yerel halkın ağırlıklı olarak kullandığı müzik marketlerde Rock ve Jazz müzik albümlerinin satışları Pop türü ve Arabesk türü kadar olmasa da belirli bir ölçüde tüketiminin olduğu anlaşılmıştır. 1970'li ve 1980'li yıllarda üretilmiş olan albümlerin günümüzde satışları devam etmemektedir. Belirtilen dönemlerde çıkmış olan "popüler" şarkıların karışık albümlerin içerisinde alıcılara sunulduğu görülmüştür. 1970-1990 yılları arasında Lefkoşa şehrinde en çok satışı yapılan müzik türü Arabesk ve Pop müzik olmuştur.

Mağusa şehrinde bulunan müzik marketlerde, 2000-2015 yılları arasında Pop müzik türünün satışları ön plana çıkmıştır. Jazz ve Rock müzik albümlerinin satışlarını tek bir müzik markete indirgenmiştir. 1970'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar üretilmiş olan müzik türlerinde ağırlıklı olarak satışın büyük payı Pop müziğe gitmiştir. Rock müzik ve Arabesk müzik paydanın diğer ortakları olmuştur. Jazz müzik ise paydanın en küçük ortağı olmuştur.

Girne şehrinde bulunan müzik marketi 2000-2015 yılları arasında üretilmiş müziklerden ağırlıklı olarak satışını yaptığı tür Pop müziktir. Müzik markette Jazz müzik ve Rock müzik albümlerinin satışı olmamaktadır. Pop müzikten sonra en çok satışı yapılan tür Arabesk müzik olduğu anlaşılmıştır. 1970'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar üretilmiş olan Arabesk ve Pop müzik türlerinin günümüzde de satışının devam ettiği ortaya çıkmıştır.

Güzelyurt şehrinde bulunan müzik marketlerde popüler müzik tüketiminin 2000-2015 yılları arasında Pop müzik olduğu ortaya çıkmıştır. İki müzik market de Jazz müzik albümlerinin satışını yapmamaktadır. Rock müzik albümleri belirli dönemlerde o dönemin popüler olan sanatçıları üzerinden tüketimlerini gerçekleştirmektedir. 1970 ile 1990 yılları arasında satışı en çok yapılan müzik türünün Arabesk müzik olduğu ortaya çıkmıştır. Bu dönemlerde üretilen Rock ve Pop müzik albümleri satışlarının da devam ettiği anlaşılmıştır. /

VI. SONUÇ

Yapılan araştırmada popöler müziğın genel bir çerçevesini ortaya çıkarabilmek için öncelikli olarak, popöler kültür teması içerisinde popöler müzik yapısının nasıl ortaya çıktığını değerlendirmek gerekmektedir. Sosyal yaşamın bir uzantısı olarak karşımıza çıkan popöler kültür, endüstrileşmiş veya endüstrileşme yolunda ilerleyen ölkelerin bir parçası haline dönuşmüştür. Ortaya çıkarılan popöler kültür ürünleri, endüstriler tarafından yeniden üretilerek kolay üretim ve kolay tüketim anlayışı doğrultusunda varlığını sürdürmektedir. Kültür metalarının endüstrileşme dönemleri içerisinde ortak paydaları ortaya bulunmaktadır. Popöler müzik ise ortak birleşim öğelerinin bütünsel olarak yansımasıdır. Popöler müziği tek bir bakış açısı ile ele alıp değerlendirmek alanın daraltılmasına vesile olmaktadır. Kuramsal çerçevenin yansıması olarak popöler müzik tüketimi perspektifinden yaklaşıldığında, kültür ürünlerimüzik içerisinde bir bütün şeklini almaktadır. Müziğın endüstriyel bir görünüm içerisine girmiş olması, popöler kültür metalarının hem görsel hem de işitsel olarak sunulduğu ortamı yaratmaktadır. Sosyal pazarın gündelik olarak akışını devam ettirebilmesi için popöler müziği araç olarak kullanılmaktadır. Popöler müziğın sosyal pazar içerisindeki her kesime kitle iletişim araçları sayesinde kolayca ulaşabiliyor olmasının temel gücünü yansıtmaktadır. Kültürel ve sanatsal değerleri içerisinde barındıran müzik, 21.yüzyıl itibariyle kendini tekrar eden bir yapı içerisine dönuşmüş durumdadır.

Teknoloji çağının başlamasıyla birlikte popöler müzik temasının içeriğinde benzerlikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yapı içerisinde 1970'li yıllardan itibaren müzik evreninde çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. Sanatsal ve kültürel değerlere sahip olan müzik olgusunun, teknoloji çağının içerisinde yeniden üretimini sağlayabilmesi için kendini tekrar eden düzene geçişi ortadadır. Müziğın sanatsal değerlerini ortaya çıkaranaolgular; müzikal yapı, sosyolojik değerler ve bir sonraki üretilecek olan müzik ürünlerine öncü olma durumudur. Fakat günümüz çağında popöler müziğın anlam ve değerlerinin ortaya çıkartılması zorlaşmış durumdadır. Müzik endüstrisinin yıllar içerisinde kendi yapısını geliştirerek büyük kitlelere ulaşabiliyor olması, maddi kazanç doğrultusundaki plak ve kaset şirketlerinin tekelinde yoluna devam etmektedir. Kitle iletişim araçları yıllar ilerledikçe şekil değiştirerek insanlar ile buluşmakta ve internet

ortamındaki müzik paylaşım sitelerinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte somut olarak tüketilen müzik ürünleri (plak, kaset, cd) günümüz çağındaki müzik marketler ile sınırlı olmaktadır. Popüler müzik tüketimindeki somut farklılıkları ortaya çıkarabilmek açısından müzik marketlerin önemi artmış bulunmaktadır. Bu araştırma kapsamında popüler müziğin tüketim şemasını belirleyebilmek için, müzik marketler ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmelerin ışığında, Kuzey Kıbrıs'ın tüketim odaklı popüler müzik evreninde dönemsel olarak farklılıklara sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Lefkoşa bölgesinde görüşmeye tabii tutulmuş beş adet müzik market bulunmaktadır. Bu müzik marketlerin açılış yıllarında farklılıklar olduğu gibi müşteri potansiyellerinde de farklılıklar bulunmaktadır. Kitleler anlamında gerek yerli halk gerekse yerli olmayan halkın uğrak noktalarında farklılıklar olduğu gibi, ortak tüketim noktaları da bulunmaktadır. Lefkoşa bölgesinde yaşayan halkın, 1970-1980'li yıllarda üretilmiş olan müzik türleri içerisinde tüketim farklılıkları bölgelere göre değişmektedir. Lefkoşa bölgesindeki Kıbrıs Rum kesimi sınırına yakın bölgede yaşayan halkın, müzik tüketimi tercihlerinde Arabesk ve Türk Sanat Müziği ağırlıklı olarak ortaya çıkmıştır. Bölgede yaşayan Türk askerlerin ve göçmenlerin müzik tüketiminde büyük etkisi bulunmaktadır.

Lefkoşa şehrinin daha ortalarına yaklaşıldığı zaman, yerel halkın kullanmakta olduğu müzik marketlerde 1970-1980 yıllarında Pop müzik albümlerinin daha çok tüketildiği ortaya çıkmıştır. 1980-1990 yıllarında üretilmiş olan müzik ürünlerinin tüketimi, Lefkoşa bölgesinde Pop müzik, Rock müzik ve Arabesk müzik ile ortak noktada bulunmaktadır. Arabesk müzik tüketiminin yayılımı Lefkoşa'da bulunan diğer müzik marketlere de yansımaya başlamıştı. 90-00 yılları arasında Lefkoşa bölgesinde Pop müzik tüketimi tüm müzik marketlerde en yüksek seviyelerde satan müzik türü olarak karşımıza çıkmaktadır. 2000-2015 yılları arasında ise, Lefkoşa şehrinde bulunan müzik marketlerin ortak olarak tüketiminden kazanç sağladığı tür Pop müziktir. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında adaya yerleşmeye başlayan Türk halkın artmasının popüler müzik tüketiminde büyük yeri bulunmaktadır. Anadolu Rock (Cem Karaca, Moğollar, Barış Manço), Arabesk müzik (İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur) ve Türk Sanat Müziği (Muzeyyen Senar, Zeki

Müren) tüketimi yıllar içerisinde standart kitlesini oluşturmuş ve müzik market raflarında kendine yer edinmiştir.

Girne şehrinde bulunan müzik market ile yapılan görüşmeler doğrultusunda elde edilen verilerin incelenerek sonuçlar elde edilmiştir. Şehrin merkezinde konumlanmış olan müzik marketi, popüler müzik tüketiminin somut olarak yansımaya vesile olmaktadır. Şehrin turistik potansiyelinin diğer şehirlere göre daha fazla olması tüketimdeki farklılığı göstermektedir. 1970'li yıllarda üretilmiş olan müzik ürünlerinden en çok satışını yapıldığı türü pop müzik olduğu ortaya çıkmıştır. Yerel halkın ve o bölgede yaşayan öğrenci, asker ve turistlerin ortak popüler müzik tüketimi Pop müzik üzerinden ilerlemektedir. 1970-1980 yılları arasında üretilmiş olan popüler müzik ürünlerinin başını Pop müzik ve Arabesk müzik çekmektedir. Girne halkının popüler müzik tüketiminde tercihi pop müzik üzerinden devam etmektedir. Müzik marketin maddi kazanç doğrultusunda insanlara sunmuş olduğu müzik türleri diğer şehirlere göre daha azdır. Kuzey Kıbrıs'taki popüler müzik tüketiminin yansıması olarak Girne bölgesinde yapılan araştırmada, arabesk müzik ve pop müzik öncül olarak tüketildiği ortaya çıkmaktadır. Özgün müzik ürünleri (folk müzik) karışık albümler içerisinde dinleyici ile buluşturulmaktadır. Bu durum doğrultusunda popüler müzik tüketimi şekillenmektedir. 1980 ve 2000 yılları arasında çıkmış olan müzik albümlerinden sadece Pop müzik ve Arabesk müzik satılıyor olması arz talep olgusunu yansıtmaktadır. Şehrin işlek bölgesi olarak yer alan Karakum bölgesinde Pop müziğin somut olarak tüketildiği ortaya çıkmaktadır.

Güzelyurt şehrinde yapılan araştırma sonucunda, popüler müzik tüketiminde yoğunluklu olarak Arabesk müzik ve Pop müzik bulunmaktadır. 1970'li yılların ilk dönemlerinde açılmış olan müzik marketlerin müşteri potansiyelini ağırlıklı olarak bölgede yaşayan Türk askeri ve yerel halk oluşturmaktadır. 1970'li yılların ilk dönemlerinde, şehrin merkez bölgesine konumlanan askerler, müzik tüketimine şekil vermiştir. Yapılan araştırmada Güzelyurt şehrinde bulunan müzik marketlerin, 1970'li yıllarda ağırlıklı olarak tüketilen müzik türü Arabesk olmuştur. 1980-1990 yılları arasında şehirde en çok tüketilen popüler müzik türü ise Arabesktir. Kuzey Kıbrıs'ın başkenti Lefkoşa'ya göre daha kırsal

bir bölge olan Güzelyurt şehrinde popüler müzik tüketimi tek tip şeklinde süregelmiştir. Rock müzik ve Caz müzik tüketimi minimumluk seviyededir. Türkiye’de 1980’li yıllarda popülerliği artmış olan Anadolu Rock akımının, Güzelyurt şehrinin popüler müzik tüketimine bir yansıması olmuştur. Yapılan görüşmeler sonucunda, bölgede yaşayan askerlerin ailelerine sevgi ve özlemlerini gidermek amacıyla tercih ettikleri müzik türünün Arabesk olduğu ortaya çıkmıştır. 1990-2000’li yıllarda Pop müziğin patlaması ile birlikte, Güzelyurt’ta bulunan müzik marketlerdeki müzik tüketimi, pop müzik üstünden varlığını sürdürmektedir.

Mağusa şehrinde yapılmış olan araştırmalar sonucunda, popüler müzik tüketiminde değişkenlikler söz konusudur. Yerel halk ve yerli yabancı üniversite öğrencilerinin aktif olarak kullanmakta olduğu müzik marketlerde satışların başını Pop müzik çekmektedir. Öğrencilerin ve on sekiz yaş altı genç nüfusun tercihen kullanmakta olduğu müzik marketlerde, dönemlerine göre popüler olmuş müzik tarzları tercih edilmektedir. 1970’li yıllarda üretilmiş olan müzik türlerinde, Caz müzik ve Rock müzik tüketimi ön plana çıkmaktadır. 1980’li yıllardan itibaren üretilmiş olan müziklerde Pop müzik ve Arabesk müzik tüketimi artmıştır. 1990 ve 2000’li yıllarda popüler müzik tüketiminin başını Rock müzik ve Pop müzik üstlenmiştir. Mağusa şehrinde popüler müzik tüketimi güncel olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Bunun nedenlerinin biri de değişebilen genç nüfusun farklılaşabilmesidir. 2000’li yıllardan itibaren müzik marketlerin tüketim konusundaki ortak noktası pop müzik olmuştur.

Sonuç olarak bu araştırmada, Kuzey Kıbrıs’ın 1970-2015 yılları arasında popüler müzik tüketiminin Lefkoşa, Girne, Mağusa ve Güzelyurt olmak üzere dört ana şehir üzerinden incelenmiştir. Yapılan araştırmanın veri analizlerine göre sonuçları yazılmıştır. Görüşme yönteminin verimini ortaya çıkarabilmek için analizler kuramsal çerçevenin bir uzantısı olarak yapılmıştır. Teknoloji çağının başlaması ile birlikte değişkenlik gösteren sosyal pazarların, popüler müzik tüketiminde de etkin rol oynayabildiği ortaya çıkmıştır. Yapılan bu araştırmada, Kuzey Kıbrıs’ın popüler müzik şemasının dijitalleşme çağı ile birlikte hangi müzik ürünlerine yönlendiği ortaya çıkartılmıştır. Dönemsel olarak popüler olan müzik türlerinin şehirden şehre farklılığı gerek sosyolojik sebepler doğrultusunda

gerekse kişisel zevklere dayalı olduğu yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmaktadır. 21.yüzyıl itibariyle teknolojinin içerisinde yer bulan müzik olgusunun dijital platformlarda tüketimi artmış bulunmaktadır. Günümüz yaşam koşulları içerisinde popüler müzik tüketimi kişilerin kendi zevklerinden çok müzik endüstrisinin onlara sunmuş olduğu temaların içerisinde konumlanmaktadır. Kitle iletişim araçlarının bütünsel şekilde sunmakta olduğu popüler müzik olgusu, gündelik olarak değişebilen bir yapı şeklini almış durumdadır. Müzik endüstrisinin gün ve gün gelişerek daha büyük kitlelere ulaşabiliyor olması, popüler müziğin tüketici ile buluşturulmasını kolaylaştırmaktadır. Gündelik yaşam koşulları içerisinde tüketim ürünü şeklini alan müzik, yıllar içerisinde dijitalleşerek daha çok tüketim ürünü haline gelmeye başlamıştır.

Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk kesimleri arasındaki sınır, müziğin tüketiminde farklılıklara neden olabilmektedir. Bu durum popüler müzik tüketimi üzerine yapılacak olan çalışmalar için araştırılmaya değer görülmektedir. Çift toplumlu bir yapı içerisinde, iki toplumun birbirleri arasındaki müzik tüketimlerinin benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmeye açıktır.

VII. KAYNAKÇA

- Albayrak, U. (2015). *Müzik Beğenisinde Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği*. İzmir: doktora tezi.
- Alpar, A. (2014). *Türk Pop Müziği Kültüründe Anadolu Rock Müziği Temsilcileri ve Kullanılan Halk Türkülerinin Analizi*. Malatya: yüksekisans tezi.
- Angı, Ç. E. (2005). Müzik Kavramı ve Türkiye'de dinlenen Bazı Müzik Türleri. *İdil dergisi*, 59-81.
- Aydar, D. (2014). Popüler Kültür ve Müzik Üzerine. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 7(33), 803.
- Birekul, M. (2015). Popüler Kültür ve Müzikte Anlam Kaybı. *akademik incelemeler dergisi (Journal of Academic Inquiries*, 168.
- Bocock, R. (2009). *Tüketim*. Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Bohlman, P. V. (2002). *Dünya Müziği*. Ankara: Dost Yayınevi.
- Coşgun, M. (2012). Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu. *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 837-850.
- Dal, N. E. (2017). Tüketim Toplumu ve Tüketim Toplumuna Yöneltilen Eleştiriler Üzerine Bir Tartışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-21.
- Dister, A. (2002). *Rock Çağı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dolgun, U. (2018, 04 03). *Kitle İletişim araçları ve Yeni Medya*. researchgate: https://www.researchgate.net/profile/Ugur_Dolgun/publication/322386365_KITILE_ILETISIM_ARACLARI_VE_YENI_MEDYA/links/5a5733d00f7e9bf2a5376558/KITILE-ILETISIM-ARACLARI-VE-YENI-MEDYA.pdf adresinden alındı
- Duman, S. (2007). Rock Müziğin Doğuşu ve Türk Rock Müziği. *38.İCANAS Uluslararası Asya ve Afrika Çalışmaları Kongresi* (s. 239-250). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

- Ercins, G. (2009). Türkiye'de Popüler Kültür Görünümleri ve Gençliğe Yansımaları. *Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar* (s. 490-511). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Erdal, B. (2009). *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi*. İzmir: doktora tezi.
- Erdoğan, İ. (2001). Popüler Kültürde Gasp ve Popülerin Gayrimeşruluğu. *Doğu Batı*, 2.
- Erol, A. (2002). *Popüler Müziği Anlamak Kültürel Kimlik Bağlamında Popüler Müzikte Anlam*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Erol, A. (2009). *Müzik Üzerine Düşünmek*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Erol, İ. L. (1999). *Türkiye'de Popüler Sanat ve Kitsch*. Ankara: Doktora Tezi.
- Feige, D. M. (2014). *Caz Felsefesi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Fiske, J. (2003). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Ankara: Pharmakon Yayınevi.
- Gregor, C. M. (1990). *Pop Goes the Culture*. İstanbul: lagos yayıncılık.
- Güven, U. Z., & Ergur, A. (2014). Dünyada ve Türkiye'de Müzik Sosyolojisinin Yeri ve Gelişimi. *Sosyoloji Dergisi*, 1-19.
- Kaplan, A. (2013). *Kültürel Müzikoloji*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Konyar, H. (2010). Türkiye'de Küresel Medya ve Rock Müzik Kültürü ile Kurulan Küresel Ortamlar. *Dergipark*, 121-156.
- Küçükkaplan, U. (2015). *türkiyenin pop müziği*. İstanbul: ayrıntı yayınları.
- Lefebvre, H. (2010). *Gündelik Hayatın Eleştirisi I*. İstanbul: sel yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2016). *Modern Dünyada Gündelik Hayat*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Mcrobbie, A. (2013). *Postmodernizm ve Popüler Kültür*. İstanbul: Parşömen Yayıncılık.
- Millward, D. H. (1992). *Blues'dan Rock'a POP MÜZİĞİN ANALİTİK TARİHİ*. İstanbul: Korsan Yayıncılık.
- Mimaroglu, İ. K. (2013). *CAZ SANATI*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Mutlu, E. (2016). *Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

- Ok, A. (1994). *68 Çıglıkları*. İstanbul: Broy Yayınları.
- Okay, Ü. (1980). Popüler Kültür Açısından "İdeoloji" Kavramına İlişkin Yeni Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 197-253.
- Oktay, A. (2002). *Popüler Kültürler*. İstanbul: İletişim yayınları.
- Özbek, M. (1991). *Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özdemirci, A. (2004). *Popüler Kültür, Tüketim Psikolojisi ve İmaj Yönetimi Türkiye (1950-1980)*. İstanbul: yüksekisans Tezi.
- Özden, Ö. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Popüler Kültür ve Popüler Müzikle İlgili Görüşleri*. Konya: Doktora Tezi.
- Öztürk, M. (2013). Kapitalizmin Arzu Üzerinden Üretimi ya da Arzunun Nesneleş(tiril)mesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 152.
- Purkis, H. K. (2014). *Kuzey Kıbrıs'ta Türkiyeli Göçmenler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Satar, B. (2015). *Popüler Kültür ve Tekrarlanan İmajlar*. İstanbul: Kozmos Yayınları.
- Senemoğlu, O. (2017). Tüketim, Tüketim Toplumu ve Tüketim Kültürü: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *İnsan ve İnsan*, 66-86.
- Storey, J. (2000). *Popüler Kültür Çalışmaları Kuramlar ve Metotlar*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Tanilli, S. (1990). *Yüzyılları Gerçeği ve Mirası: İnsanlık Tarihine Giriş*. İstanbul: Say yayıncılık.
- Tosun, N. B. (2004). Reklam ortamı olarak medyada kadın imajı. *kadın çalışmalarında disiplinlerarası buluşma 1-4 mart 2004 sempozyum bildiri metinleri*, (s. 128). İstanbul.
- Uslu, R. (2006). *Müzikoloji ve Kaynakları*. İstanbul: İTÜ Vakfı Yayınları.
- Varlı, Ö. D. (2007). *Kültürel Kimliğin Değişim-Oluşum Süreci- Sürecin Kadın Kimliği ve Müziğe Yansıması: Afyon, Trabzon, Kıbrıs İstanbul Örneklemleri*. İstanbul: doktora tezi.

Veblen, T. (2014). *Aylak Sınıfın Teorisi*. Ankara: Tutku Yayınevi.

Yaman, F. (2013). Tüketici Davranışı Olarak Özgeciliğin İncelenmesi. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 79-92.

Yanikoğlu, A. (2007). *Caz Müziğın Bugünkü Sorunları: Caz Müziğın Üretilme Koşullarının Güncel Görünümü*. Ankara: yüksekisans tezi.

Yılmaz, Ö. (2017). *Türkiye'de Popüler Müzik Tartışmaları*. İstanbul: Renk Basım Yayım ve Filmcilik Ltd.

EKLER

EK - 1. Kaynak Kişi Dizini

(Soyadı Adı, Yaşı, Öğrenim Durumu)

Lefkoşa Bölgesi

- 1- SUZZ DVD-CD CENTER: Nadeem İmran, 38, Üniversite.
- 2- ESER KASETÇİLİK: Okut Semra, 55, Lise.
- 3- MAHİR KASETÇİLİK: Atay Zerrin, 60, Üniversite.
- 4- SPACE MEDYA CAFE: Arsalan İbrahim, 33, Lise.
- 5- FLASH KASETÇİLİK: Haslıel Alkın, 50, Lise.

Girne Bölgesi

- 6- ÇINAR MEDYA CAFE: Çimenci Osman, 33, Üniversite.

Güzelyurt Bölgesi

- 7- 2001 MÜZİK MARKET: Arıtkan Mehmet, 69, Lise.
- 8- ATINÇ MÜZİK MARKET: Eratoğlu Atınç, 45, Lise.

Mağusa Bölgesi

- 9- PAŞA TUR: Paşa Mehmet, 48, Lise.
- 10- MELODİ MÜZİK CENTER: Öztenay Hasan, 60, Üniversite.
- 11- NİL MÜZİK MARKET: Boranlı Naciye, 38, Lise

EK - 2. Görüşme Soruları

- 1- Müzik market hangi yılda açılmıştır?
- 2- Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?
- 3- En çok hangi tür müzik dinlemekten hoşlanıyorsunuz?
- 4- dinlediğiniz müziğin hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?
- 5- 2000-2015 yılları arasında üretilen pop müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 6- 2000-2015 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 7- 2000-2015 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 8- 2000-2015 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?
- 9- 90-00 yılları arasında üretilen pop müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 10- 90-00 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 11- 90-00 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 12- 90-00 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?
- 13- 80-90 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 14- 80-90 yılları arasında üretilen pop müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 15- 80-90 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?

- 16- 80-90 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?
- 17- 70-80 yılları arasında üretilen jazz müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 18- 70-80 yılları arasında üretilen rock müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 19- 70-80 yılları arasında üretilen pop müzik albümleri günümüzde halen satılmakta mıdır?
- 20- 70-80 yılları arasında üretilen müziklerden en çok satan müzik türü hangisidir?
- 21- Açıldığınız tarihten itibaren en çok satış yapan müzik türü hangisidir?
- 22-1970-2015 yılları arasında Kuzey Kıbrıs'ta üretilen (jazz/pop/rock/ vs) albümlerinin hangilerini satışa sundunuz?
- 23- teknolojinin ilerlemesi ile çoğalan müzik türleri satışlarınıza nasıl etki etmiştir?